

Тематичен фиш

ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ И ДОГОВОРНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Уредбата на електронната търговия е съсредоточена в Директива 2000/31/ЕО¹ за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар, която предвижда правила относно изискванията за установяване и информация към доставчиците на услуги на информационното общество, както и относно отговорността на междинните доставчици на услуги.

Електронната търговия обаче засяга редица области на икономическия живот, които не попадат в уредбата на посочената директива, например хазартните игри, въпросите, които се отнасят до споразумения или практики, предмет на антимонополното право, както и данъчните въпроси (вж. член 1, параграф 5 от Директивата за електронната търговия, който урежда целта и приложното ѝ поле). Също така авторското право и сродните му права, правата, свързани с марки, защитата на потребителите и защитата на личните данни попадат в областта на електронната търговия, но се уреждат от отделна група специални директиви и регламенти.

Този тематичен фиш съдържа общ преглед на съдебната практика в тази област. За целта той подрежда основните съдебни решения в различните изброени области в два раздела, единият относно аспектите, свързани с договорните задължения между страните, а другият относно уредбата на електронната търговия.

¹ Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

I. Договорните отношения между страните

1. Сключване на договора

[Решение от 5 юли 2012 г., Content Services \(C-49/11, EU:C:2012:419\)](#)

Дружество Content Services управлява клон в Манхайм (Германия) и предлага различни онлайн услуги на уебсайта си на немски език, който е достъпен и в Австрия. Чрез този сайт е възможно по-специално да се тегли безплатен софтуер или версии за тестване на платен софтуер. Преди да направят поръчка, интернет потребителите трябва да декларират, като отбележат с отметка на предвиденото място във формуляра за регистрация, че приемат общите условия за продажба и че се отказват от правото си на отказ от договора.

Тази информация не се показва директно на интернет потребителите. Те обаче могат да я визуализират, кликайки върху линк, разположен на попълваната от тях страница за сключването на посочения договор. Ако не се постави отметка на съответното място, договорът не може да бъде сключен. След това съответният интернет потребител получава по електронна поща съобщение от Content Services, в което няма информация за правото на отказ, а отново има линк за нейното показване. Oberlandesgericht Wien (Върховен регионален съд Виена, Австрия) поставя на Съда преюдициален въпрос относно тълкуването на член 5, параграф 1 от Директива 97/7/ЕО². Той пита дали търговска практика, която се състои в предоставяне на потребителя на предвидената в тази разпоредба информация само чрез хипервръзка към уебсайта на съответното предприятие, изпълнява изискванията на посочената разпоредба.

Според Съда член 5, параграф 1 от Директива 97/7/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че тази търговска практика не изпълнява изискванията на посочената разпоредба, след като тази информация нито е „предоставена“ от това предприятие, нито е „получена“ от потребителя и след като уебсайт не може се смята за „траен носител“.

Действително, потребителят трябва да получи потвърждение на посочената информацията, без да е необходимо активно поведение от негова страна. Освен това, за да се смята за траен носител, уебсайтът трябва да гарантира на потребителя, по подобен начин като хартиения носител, притежаването на посочената в тази разпоредба информация, за да му позволи евентуално да защити правата си. За целта уебсайтът трябва да позволява на потребителя да съхранява информацията, адресирана лично до него, да гарантира липсата на промяна на нейното съдържание, както и нейната достъпност за подходящ период, и да предлага на потребителя възможност за възпроизвеждането ѝ в непроменен вид (т. 35, 42, 43, 50 и 51 и диспозитива).

² Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 1997 година относно защитата на потребителя по отношение на договорите от разстояние (ОВ L 144, 1997 г., стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 4, стр. 160).

Решение от 25 януари 2017 г., BAWAG (C-375/15, EU:C:2017:38)³

Банка BAWAG, която осъществява дейност на територията на Австрия, използва стандартна договорна клауза за включване на потребителите към предлаганите онлайн банкови услуги („e-banking“).

Според посочената клауза информацията и разясненията, които банката трябва да предостави или осигури на разположение на клиента, се изпраща по пощата или по електронен път в рамките на e-banking. Информацията може да се изпраща посредством система за съобщения, която е част от онлайн профилите към съответните сметки. Потребителите могат да разглеждат, възпроизвеждат и зареждат електронните съобщения. Съобщенията, които се намират в онлайн профилите на „e-banking“ към съответните сметки, остават там, без да бъдат променяни, и не се заличават за период от време, достатъчен за информирането на тези потребители, така че са достъпни за разглеждане и могат да бъдат възпроизведени без изменение по електронен път или отпечатани на хартия. Потребителите обаче не се уведомяват по друг начин за получаването на ново електронно съобщение.

Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) сезира Съда с преюдициално запитване по въпроса дали член 41, параграф 1 от Директива 2007/64/ЕО⁴ във връзка с член 36, параграф 1 от същата директива трябва да се тълкува в смисъл, че информация, предадена посредством електронна пощенска кутия, интегрирана в платформа за онлайн банкиране, е „предоставена на траен носител“.

Според Съда следва да се приеме, че някои интернет страници трябва да бъдат квалифицирани като „трайни носители“ по смисъла на член 4, точка 25 от посочената директива (т. 43—45).

Промените в рамковия договор, предадени от доставчика на платежни услуги на ползвателя на тези услуги посредством електронна пощенска кутия, могат обаче да се считат за предоставени на траен носител по смисъла на тези разпоредби само ако са изпълнени следните две условия:

- тази интернет страница позволява само на посочения ползвател да съхранява и възпроизвежда информация по начин, че да има достъп до нея за подходящ период от време,
- предаването на информацията се съпътства от активно поведение на доставчика на платежни услуги за свеждане до знанието на този ползвател, че посочената информация е на разположение.

Изпращането на електронно съобщение на адреса, обичайно използван от ползвателя на тези услуги за комуникация с други лица и чието използване страните са уговорили в

³ Това решение е представено в Годишния доклад за 2017 г., стр. 76.

⁴ Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 97/5/ЕО (ОВ L 319, 2007 г., стр. 1).

рамковия договор, сключен между доставчика на платежни услуги и този ползвател, също може да представлява такова действие. Същевременно така избраният адрес не може да бъде определеният за този ползвател на интернет страницата за онлайн банкиране, управлявана от доставчика на платежни услуги (т. 51 и 53 и диспозитива).

2. Приложим закон/правораздавателна компетентност

[Решение от 28 юли 2016 г., Verein für Konsumenteninformation \(C-191/15, EU:C:2016:612\)](#)⁵

Предприятието Amazon EU Sàrl, установено в Люксембург, извършва електронна продажба на стоки на потребители, установени в различни държави членки. В главното производство австрийското сдружение за защита на интересите на потребителите (Verein für Konsumenteninformationen) е предявило иск за преустановяване на нарушение на основание на Директива 2009/22/ЕО⁶ и твърди, че използваните от Amazon договорни клаузи противоречат на законови забрани и добри практики.

Сезиран от австрийското сдружение, Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) иска да се установи дали клауза — която се съдържа в общите условия за продажба на договор, сключен по електронен път между продавач или доставчик и потребител, и съгласно която договорът се урежда от правото на държавата членка по седалището на продавача или доставчика — е неравноправна по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО⁷. Освен това той се пита дали съгласно член 4, параграф 1, буква а) от Директива 95/46/ЕО⁸ обработването на лични данни от предприятие се урежда от правото на държавата членка, към която това предприятие насочва дейността си.

Според Съда Регламенти „Рим I“⁹ и „Рим II“¹⁰ трябва да се тълкуват в смисъл, че приложимото право към иск за преустановяване на нарушение трябва да се определи в съответствие с член 6, параграф 1 от Регламент „Рим II“, тъй като нарушенията на правния ред са в резултат от използването на неравноправни клаузи. За сметка на това приложимото право към преценката на разглежданата договорна клауза трябва да се определи въз основа на Регламент „Рим I“, независимо дали тази преценка се прави в рамките на производство по индивидуален или по колективен иск.

Видно обаче от член 6, параграф 2 от Регламент „Рим I“, изборът на приложимо право не засяга прилагането на императивните разпоредби, които предвижда правото на държавата по пребиваването на потребителите, чиито интереси се защитават

⁵ Това решение е представено в Годишния доклад за 2016 г., стр. 42.

⁶ Директива 2009/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно исковите за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите (ОВ L 110, 2009 г., стр. 30).

⁷ Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).

⁸ Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10).

⁹ Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 2008 г., стр. 6).

¹⁰ Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“) (ОВ L 199, 2007 г., стр. 40).

посредством иска за преустановяване на нарушение. Сред тези разпоредби могат да бъдат такива за транспониране на Директива 93/13/ЕИО, ако гарантират по-високо равнище на защита на потребителя (т. 59 и 60; т. 1 от диспозитива).

В този смисъл клауза, която не е индивидуално договорена и съгласно която правото на държавата членка по седалището на продавач или доставчик урежда сключения при електронна търговия договор с потребител, е неравноправна по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО, при положение че подвежда потребителя, като създава у него впечатлението, че само правото на тази държава е приложимо за договора, без да го информира, че той се ползва и със защитата, гарантирана му от императивните норми на правото, което би било приложимо при липсата на тази клауза (т. 71; т. 2 от диспозитива).

Освен това член 4, параграф 1, буква а) от Директива 95/46/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че обработването на лични данни от предприятие за електронна търговия се урежда от правото на държавата членка, към която то насочва дейността си, ако се установи, че обработването на въпросните данни се извършва от предприятието в контекста на дейностите на намиращ се в тази държава членка обект. Следва да се прецени както степента на устойчивост на съответния обект, така и действителното упражняване на дейност във въпросната държава членка (т. 76, 77 и 81; т. 3 от диспозитива).

Решение от 7 декември 2010 г. (голям съст. ав), Pammer и Alpenhof (C-585/08 и C-144/09, EU:C:2010:740)¹¹

Двата спора в главните производства по съединени дела Pammer и Alpenhof се отнасят до сходни въпроси. По дело Pammer потребител с местоживеене в Австрия спори с дружество за товарни кораби, установено в Германия, по повод възстановяването на цената за пътуване. Потребителят се оплаква, че корабът и протичането на пътуването не отговарят на описанието, дадено в уебсайта на агенцията, изпълнила ролята на посредник и също установена в Германия, която предлага подобни пътувания.

Първоинстанционната австрийска юрисдикция приема, че е компетентна. Въззивната юрисдикция обаче обявява, че делото не е подсъдно на австрийските юрисдикции. С преюдициалния си въпрос Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) иска да установи как следва да се тълкува понятието за договор, който в цената си включва предоставянето на комбинация от пътуване и настаняване по смисъла член 15, параграф 3, за който се прилагат разпоредбите на глава II, раздел 4 от Регламент (ЕО) № 44/2001¹². На второ място, запитващият съд иска да установи дали обстоятелството, че вниманието на австрийския потребител е било привлечено към пътуването при разглеждане на уебсайта на агенцията посредник, без резервацията за пътуването да е била направена по

¹¹ Това решение е представено в Годишния доклад за 2010 г., стр. 54.

¹² Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

интернет, е достатъчно, за да може да се констатира компетентността на австрийските съдилища.

По второто дело, Alpenhof, спорят австрийско дружество, което стопанисва хотел и е със седалище в Австрия, и потребител с местоживеене в Германия, по повод заплащането на сметка за хотелски услуги, договорени чрез размяна на електронни съобщения въз основа на информацията от уебсайта на дружеството ищец. Австрийските юрисдикции отхвърлят иска, като приемат, че спорът не им е подсъден.

Съдът счита, че договор, който има за предмет пътуване с товарен кораб, може да представлява договор за транспорт, който включва в цената си предоставянето на комбинация от пътуване и настаняване, ако това пътуване с товарен кораб включва в цената си и настаняване, и ако обхваща срок, по-дълъг от двадесет и четири часа (т. 45 и 46; т. 1 от диспозитива).

За да се определи дали за търговец, чиято дейност е представена на неговия уебсайт или на уебсайта на посредник, може да се счита, че „насочва“ дейността си към държавата членка, където потребителят има местоживеене, следва да се провери дали търговецът е възнамерявал да търгува с потребители с местоживеене в една или няколко държави членки.

Без списъкът им да е изчерпателен, следните елементи могат да представляват показатели, позволяващи да се счита, че дейността на търговеца е насочена към държавата членка по местоживеенето на потребителя, а именно: международното естество на дейността, посочването на описание на маршрути от други държави членки до мястото, където търговецът е установен, използването на език или валута, различни от обичайно използваните в държавата членка, където търговецът е установен, с възможност за резервиране и потвърждаване на резервацията на този друг език. Обратно, достъпността на уебсайта на търговеца или на уебсайта на посредника в държавата членка, на чиято територия потребителят има местоживеене, сама по себе си не е достатъчна. Това се отнася и за посочването на електронен адрес, както и на други данни за връзка, или за употребата на език или валута, които са обичайно използваните език и/или валута в държавата членка, където търговецът е установен (т. 92—94; т. 2 от диспозитива).

[Решение от 6 септ. ември 2012 г., Mühlleitner \(C-190/11, EU:C:2012:542\)](#)¹³

Страни в главното производство са потребителката г-жа Daniela Mühlleitner с местоживеене в Австрия и продавачи на автомобили от Хамбург, Германия, които спорят по повод покупката на автомобил. След като открива информация за контакти на уебсайта им, г-жа Mühlleitner се обажда на продавачите по телефона от Австрия, където впоследствие получава оферта по електронната поща. Договорът обаче е сключен при продавачите в Германия.

¹³ Това решение е представено в Годишния доклад за 2012 г., стр. 30.

Първоинстанционният съд, Landesgericht Wels (Областен съд Велс, Австрия), отхвърля иска, като приема, че спорът не му е подсъден. Oberlandesgericht Linz (Върховен областен съд Линц, Австрия) потвърждава решението, като напомня, че чисто „пасивният“ уебсайт не е достатъчен, за да се приеме, че определена дейност е насочена към държавата на потребителя. Г-жа Mühlleitner подава ревизионна жалба против това решение пред Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия). Той сезира Съда с въпроса дали за прилагането на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент „Брюксел I“¹⁴ е необходимо договорът между потребителя и търговеца да е сключен от разстояние.

Съдът решава, че член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че не изисква договорът между потребителя и търговеца да е сключен от разстояние.

На първо място, тази разпоредба не предвижда изрично като условие за прилагането ѝ договорите да са сключени от разстояние. На второ място, що се отнася до телеологическото тълкуване на въпросната разпоредба, добавянето на условие потребителските договори да са сключени от разстояние би било в противоречие с целта, преследвана с тази разпоредба, а именно да се защити потребителят като по-слабата страна по договора. На трето място, основното условие за прилагането на член 15, параграф 1, буква в) от посочения регламент е търговската или професионалната дейност да е насочена към държавата, където потребителят има местоживее. В това отношение както установяването на контакт от разстояние, така и резервирането на стоки или услуги от разстояние или а fortiori сключването на потребителски договор от разстояние са показатели за връзка на договора с такава дейност (т. 35, 42, 44 и 45 и диспозитива).

[Решение от 17 окт. окври 2013 г., Emrek \(C-218/12, EU:C:2013:666\)](#)

Г-н Emrek с местоживее в Заарбрюкен (Германия) търси автомобил и от познати научава за предприятието на г-н Sabranović. Последният има фирма за продажба на употребявани автомобили в Спишеран (Франция). Той поддържа и уебсайт, съдържащ координатите на неговото предприятие, включително френски телефонни номера и един германски мобилен телефонен номер, заедно със съответните кодове за международно избиране. Г-н Emrek обаче не научава за предприятието от уебсайта. Така в качеството си на потребител, г-н Emrek сключва с г-н Sabranović в търговския му обект писмен договор за покупко-продажба на употребяван автомобил.

След това г-н Emrek предявява иск с гаранционни претенции срещу г-н Sabranović пред Amtsgericht Saarbrücken (Районен съд Заарбрюкен, Германия). Посоченият съд приема, че спорът не му е подсъден. Г-н Emrek обжалва това решение по въззивен ред пред запитващата юрисдикция, Landgericht Saarbrücken (Областен съд Заарбрюкен, Германия). Последният иска да се установи дали за прилагането на член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001 е необходима причинно-следствена връзка между дейностите

¹⁴ Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

на търговеца, насочени към държавата членка по местоживее на потребителя посредством интернет, и сключването на договори.

Съдът напомня, че в своето решение Pammer и Alpenhof (C-585/08 и C-144/09) е установил неизчерпателен списък с показатели, които могат да помогнат на национална юрисдикция при нейната преценка дали е изпълнено главното условие дейността на търговеца да е насочена към държавата членка по местоживее на потребителя (т. 27).

Той стига до извода, че член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че не изисква наличието на причинно-следствена връзка между способа, използван за насочване на търговската или професионалната дейност към държавата членка по местоживее на потребителя, а именно даден уебсайт, и сключването на договора с този потребител. Все пак съществуването на подобна причинно-следствена връзка съставлява индикатор, че сключването на договора е свързано с упражняването на такава дейност (т. 32 и диспозитива).

[Решение от 21 май 2015 г., El Majdoub \(C-322/14, EU:C:2015:334\)](#)¹⁵

Спорът по главното производство е относно продажбата на автомобил през уебсайт. Общите търговски условия, достъпни на сайта, съдържат споразумение, предоставящо компетентност на съд в държава членка. Прозорецът, съдържащ общите търговски условия, не се отваря автоматично при регистрация и конкретна продажба, а купувачът трябва да отбележи съответната кутийка, за да приеме посочените условия.

Landgericht Krefeld (Областен съд Крефелд, Германия) иска от Съда да установи дали действителността на клауза за предоставяне на компетентност може да бъде поставена под съмнение, когато се използва техниката на т.нар. „съгласие чрез кликане“.

На първо място, относно действително изразеното съгласие от страна на заинтересуваните лица, което е една от целите на член 23, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 44/2001, Съдът констатира, че съответният купувач, който е страна в главното производство, изрично се е съгласил с въпросните общи условия, като е направил отметка в съответната кутийка на уебсайта на продавача. На второ място, той постановява, че при граматическо тълкуване на член 23, параграф 2 от този регламент се вижда, че тази разпоредба изисква да е „възможно“ да се осигури траен запис на споразумението за предоставяне на компетентност, без значение дали купувачът действително е записал трайно текста на общите условия, преди да направи отметка в съответната кутийка, че е съгласен с тези условия, или пък след това.

В това отношение Съдът отбелязва, че целта на тази разпоредба е да приравни някои форми на електронно общуване на писмената форма, за да се опрости сключването на договори по електронен път, тъй като съответната информация се предава и когато е достъпна на екран. За да дава електронното общуване същите гаранции, по-конкретно с оглед на доказването, достатъчно е да е „възможно“ информацията да бъде запаметена и

¹⁵ Това решение е представено в Годишния доклад за 2015 г., стр. 37.

разпечатана преди сключването на договора. При това положение, след като техниката на т.нар. „съгласие чрез кликане“ прави възможно запаметяването и разпечатването на текста на общите условия преди сключването на договора, обстоятелството, че интернет страницата, съдържаща тези условия, не се отваря автоматично при регистрацията в уебсайта и при конкретната покупка, не поставя под съмнение действителността на споразумението за предоставяне на компетентност. Подобна техника на приемане следователно съставлява общуване по електронен път по смисъла на член 23, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 44/2001 (т. 33, 39, 40 и диспозитива).

[Решение от 25 януари 2018 г., Schrems \(C-498/16, EU:C:2018:37\)](#)

Г-н Maximilian Schrems е частен потребител на социалната мрежа Facebook от 2008 г. Той е инициатор на публични акции срещу дружество Facebook Ireland Limited. Освен това през 2011 г. открива страница във Facebook, която регистрира и създава сам, за да информира интернет потребителите за действията си. Създал е сдружение с нестопанска цел, чиято цел е реализацията на основното право на защита на данните и осигуряването на финансова подкрепа за воденето на пилотни дела.

В рамките на спор на г-н Maximilian Schrems с Facebook Ireland Limited относно искания за установяване, за преустановяване, за информация и за предоставяне на отчетна документация на Facebook Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) иска да установи дали член 15 от Регламент (ЕО) № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че лице губи качеството потребител, ако след като в продължение на няколко години използва личен профил във Facebook, публикува книги, получава хонорари за лекции или управлява уебсайтове. Запитващата юрисдикция се пита също дали член 16 от посочения регламент трябва да се тълкува в смисъл, че потребител може да предяви едновременно със собствените си права по договор, сключен от него като потребител, сходни права на други потребители с местоживееене или в същата държава членка, или в друга държава членка, или в трета държава.

Съдът уточнява, че понятието „потребител“ трябва да се тълкува самостоятелно и стеснително. За да се определи дали е приложим член 15, целта на сключения между страните договор трябва да е използване на съответната стока или услуга, което не е търговско или професионално. По отношение на лице, което сключва договор с цел използване, отчасти свързано с търговската или професионалната му дейност, връзката на този договор с търговската или професионалната дейност на съответното лице е толкова слаба, че би била странична, и следователно в контекста на сделката тя би имала съвсем пренебрежимо значение (т. 28—32 и 39—41; т. 1 от диспозитива).

По-нататък Съдът отбелязва, че потребителят е защитен само доколкото лично е ищец или ответник в дадено производство. Ето защо ищецът, който сам не е страна по съответния потребителски договор, не може да се ползва от подсъдността при дела по потребителски договори. Тези съображения трябва да са валидни и за потребителя, на когото са прехвърлени права на други потребители. Действително, член 16, параграф 1 обезателно предполага потребителят да е сключил договор със съответния ответник, действащ в рамките на търговската или професионалната си дейност (т. 44 и 45).

Освен това цесията на вземания сама по себе си не може да има значение при определянето на компетентния съд. Оттук следва, че компетентността на съдилищата не може да бъде обоснована с концентрирането на множество права само у един ищец. Регламентът не се прилага спрямо иска на потребител, какъвто е този в разглеждания случай (т. 48 и 49; т. 2 от диспозитива).

3. Защита на потребителите

[Решение от 16 окт. 2008 г., Bundesverband der Verbraucherzentralen \(C-298/07, EU:C:2008:572\)](#)

DIV, дружество за автомобилно застраховане, предлага своите услуги изключително по интернет. На страниците на своя уебсайт то посочва пощенския си адрес, както и адреса на електронната си поща, но не и своя телефонен номер. Последният се предоставя само след сключване на застрахователен договор. За сметка на това заинтересованите от услугите на DIV лица имат възможност посредством формуляр за връзка по интернет да му поставят въпроси, отговорите на които се изпращат по електронна поща. Bundesverband der Verbraucherzentralen, германска федерация на сдруженията на потребители, обаче смята, че DIV е задължено да посочи телефонния си номер на своя уебсайт. Всъщност това било единственото средство, гарантиращо директна размяна на съобщения.

Впоследствие Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) решава да постави на Съда въпроса дали член 5, параграф 1, буква в) от Директива 2000/31/ЕО¹⁶ изисква посочването на телефонен номер.

Съдът постановява, че член 5, параграф 1, буква в) от Директива 2000/31/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че доставчикът на услуги е задължен да предоставя на получателите на услугата, още преди сключването на договор с тях, освен адреса на електронната си поща, и друга информация, позволяваща бързо установяване на контакт, както и директна и ефективна размяна на съобщения.

Тази информация не трябва задължително да е телефонен номер. Тя може да се състои в електронен формуляр за връзка, посредством който получателите на услугата могат да се обръщат по интернет към доставчика на услуги и на който този доставчик отговаря по електронна поща, освен в хипотези, в които получател на услугата, лишен от достъп до електронната мрежа след установяването на контакт по електронен път с доставчика на услуги, иска от последния достъп до неелектронно средство за размяна на съобщения (т. 40 и диспозитива).

¹⁶ Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

[Решение от 3 септ. ември 2009 г., Messner \(C-489/07, EU:C:2009:502\)](#)¹⁷

Г-жа Messner, германска потребителка, закупила преносим компютър по интернет, се отказва от договора за покупко-продажба. Продавачът отказва да отстрани безплатно недостатък, появил се 8 месеца след покупката. Впоследствие г-жа Messner обявява, че разваля договора за продажба и предлага да върне преносимия компютър на продавача срещу едновременното възстановяване на продажната цена. Това разваляне е извършено в сроковете, предвидени в Bürgerliches Gesetzbuch (германският Граждански кодекс), тъй като г-жа Messner не е получила предвидената от разпоредбите на този кодекс информация, за да започне да тече срокът за отказ. Г-жа Messner предявява иск пред Amtsgericht Lahr (Районен съд Лар, Германия) за сумата от 278 EUR. Продавачът прави възражение срещу този иск, като изтъква, че г-жа Messner във всички случаи му дължи компенсаторно обезщетение за използването на посочения преносим компютър в продължение на почти осем пълни месеца.

В решението си Съдът отбелязва, че разпоредбите на член 6, параграф 1, второ изречение и параграф 2 от Директива 97/7/ЕО¹⁸ трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която предвижда по общ начин възможност за продавача да поиска от потребителя компенсаторно обезщетение за ползването на придобита по договор от разстояние стока в случая, когато последният е упражнил правото си на отказ в предвидения срок.

Всъщност, ако потребителят трябва да заплати такова компенсаторно обезщетение само поради факта, че е имал възможност да ползва стоката през времето, през което тя се е намирала в негово владение, той би могъл да упражни правото си на отказ единствено ако заплати посоченото обезщетение. Подобна последица очевидно би противоречала на текста и на целта на член 6, параграф 1, второ изречение и параграф 2 от Директива 97/7/ЕО и би лишила именно потребителя от възможността да ползва свободно и без никакъв натиск срока за размисъл, който му е предоставен от тази директива.

Освен това ефикасността и ефективността на правото на отказ биха били поставени под въпрос, ако потребителят е длъжен да плати компенсаторно обезщетение само поради обстоятелството, че е прегледал и изпитал стоката. Доколкото правото на отказ има именно за цел да предостави тази възможност на потребителя, няма как от факта, че същият се е възползвал от нея, да следва, че той може да упражни споменатото право само ако плати обезщетение.

Тези разпоредби обаче допускат да се предвиди задължение за потребителя да плати компенсаторно обезщетение за ползването на стоката, ако същият е използвал споменатата стока по начин, несъвместим с принципите на гражданското право, като добросъвестността или неоснователното обогатяване, при условие че не се накърнява целта на посочената директива, и по-специално ефикасността и ефективността на правото

¹⁷ Това решение е представено в Годишния доклад за 2009 г., стр. 39.

¹⁸ Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 1997 година относно защитата на потребителя по отношение на договорите от разстояние (ОВ L 144, 1997 г., стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 4, стр. 160).

на отказ, като това следва да се определи от националната юрисдикция (т. 23, 24 и 29 и диспозитива).

Решение от 15 април 2010 г., Heinrich Heine (C-511/08, EU:C:2010:189)¹⁹

Предприятието за продажба по пощата Heinrich Heine предвижда в общите си условия за продажба, че потребителят поема фиксиран разход за пратка в размер на 4,95 EUR. Тази сума остава в притежание на доставчика дори в случай че потребителят упражни правото си на отказ от договора. Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen, германско сдружение на потребители, предявява иск срещу Heinrich Heine за преустановяване на тази практика, тъй като според сдружението в случай на отказ от договора разходите за изпращане не трябва да се възлагат на потребителя. Според Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) германското законодателство не дава изрично на купувача никакво право да му бъдат възстановявани разходи за изпращане на поръчаната стока. Тъй като обаче изпитва съмнения относно съвместимостта с Директива 97/7/ЕО²⁰ на фактурирането на разходите за изпращане на стоките на потребителя, дори когато последният е упражнил правото си на отказ от договора, посочената юрисдикция иска тълкуване на директивата от Съда.

В решението Съдът констатира, че член 6, параграф 1, първа алинея, второ изречение и член 6, параграф 2 от Директива 97/7/ЕО трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която позволява на доставчика по договор, сключен от разстояние, да възлага разходите за изпращане на стоките върху потребителя, когато последният упражни правото си на отказ.

Действително посочените разпоредби позволяват на доставчика да възлага върху потребителя, в случай на отказ на последния, единствено преките разходи за връщане на стоките. Ако в тежест на потребителя трябва да се оставят и разходите за изпращане, подобно възлагане, което неизбежно би могло да възпре последния да упражни правото си на отказ, би влязло в противоречие със самата цел на член 6.

Освен това подобно възлагане би могло да постави под въпрос равномерното разпределение на рисковете между страните по договорите, сключени от разстояние, налагайки на потребителя да понесе всички разходи във връзка с транспорта на стоките (т. 55—57 и 59 и диспозитива).

Решение от 6 юли 2017 г., Air Berlin (C-290/16, EU:C:2017:523)

Германската авиокомпания Air Berlin предвижда в общите условия за продажба клаузата, че когато пътник анулира резервация за полет в икономична класа или не се яви за качване на такъв полет, му се удържа такса за обработка в размер на 25 EUR от подлежащата на възстановяване сума. Bundesverband der Verbraucherzentralen (германски

¹⁹ Това решение е представено в Годишния доклад за 2010 г., стр. 31.

²⁰ Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 1997 година относно защитата на потребителя по отношение на договорите от разстояние (ОВ L 144, 1997 г., стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 4, стр. 160).

Федерален съюз на централите на потребителите) счита, че клаузата е недействителна съгласно германското право, тъй като неоправдано ощетява потребителите. Освен това за изпълнение на предвидено в закона задължение Air Berlin не може да иска отделна такса. Поради това Bundesverband предявява пред германските съдилища иск за преустановяване на нарушение срещу Air Berlin.

В рамките на същия Bundesverband оспорва практиките на Air Berlin при обявяването на цените на неговия уебсайт. Действително при пробна онлайн резервация през 2010 г. Bundesverband констатира, че посочените данъци и такси са много по-ниски от действително събираните от съответните летища. Според Bundesverband тази практика може да заблуди потребителя и е в противоречие с правилата относно прозрачността на цените, предвидени в Регламента на Съюза за извършване на въздухоплавателни услуги²¹. Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) се обръща към Съда с въпроса, от една страна, дали Регламент (ЕО) № 1008/2008 трябва да се тълкува в смисъл, че при публикуване на своите въздухоплавателни тарифи въздушните превозвачи трябва да посочат действителния размер на летищните такси и следователно не могат да ги отразяват само частично в своите въздухоплавателни тарифи, и от друга страна, дали този регламент не допуска прилагането на национална правна уредба относно общите условия за продажба, имаща правно основание в правото на Съюза, съгласно което на неявили се за полет или анулирали резервацията си потребители по тази причина не може да се начислява отделна такса за обработване.

Съдът отговаря, че член 23, параграф 1, трето изречение от Регламент (ЕО) № 1008/2008 трябва да се тълкува в смисъл, че при публикуването на своите въздухоплавателни тарифи въздушните превозвачи трябва да посочват отделно дължимите от потребителите суми за данъци, летищни такси, други такси, допълнителни такси и съответни тарифи, споменати в този регламент. Освен това не могат да включват, дори и частично, тези елементи във въздухоплавателните тарифи. Член 23, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1008/2008 е насочен по-специално към информиране за и прозрачност на цените на въздухоплавателните услуги от летище, разположено на територията на държава членка, и следователно допринася за осигуряването на защита на потребителите, които ползват посочените услуги. Освен това едно по-различно тълкуване би могло да лиши тази разпоредба от всякакво полезно действие (т. 29—32 и 36; т. 1 от диспозитива).

Член 22, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1008/2008 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска прилагането на национална правна уредба, транспонираща Директива 93/13/ЕИО, да доведе до обявяването за нищожна на клауза, съдържаща се в общите условия за продажба, която позволява на неявилите се за полет или анулирали резервацията си потребители да се начислява отделна предварително установена такса за обработване. В тази връзка Съдът констатира, че общите правила, защитаващи потребителите срещу неравноправни клаузи, се прилагат и за договорите за въздушен превоз.

²¹ Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 година относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността (ОВ L 293, 2008 г., стр. 3).

В този смисъл Регламент (ЕИО) № 2409/92, отменен с Регламент (ЕО) № 1008/2008, посочва в пето съображение, че следва „свободното ценообразуване да се допълни чрез подходящи мерки за защита на интересите на потребителите и на промишлеността“.

Решение от 10 юли 2019 г., Amazon EU (C-649/17, ECLI:EU:C:2019:576)

Установеното в Люксембург предприятие Amazon EU Sàrl продава различни стоки онлайн. Делото в главното производство започва по предявен пред областния съд иск на германския федерален съюз на централите и сдруженията на потребителите (наричан по-нататък „Федералният съюз“) за преустановяване на практиките на Amazon във връзка с представянето на информацията на уебсайта му www.amazon.de, която позволява на потребителите да се свързват с дружеството. Посоченият съд отхвърля иска и Федералният съюз подава въззивна жалба до висшия областен съд, която обаче също е отхвърлена. Поради това Федералният съюз подава ревизионна жалба до запитващата юрисдикция, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия).

Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 6, параграф 1, буква в) от Директива 2011/83/ЕС²².

Първо, Съдът припомня, че предвидената в тази разпоредба възможност потребителят бързо да установи контакт с търговеца и ефективно да общува с него, е от основно значение за защитата и ефективното упражняване на правата на потребителя, и по-специално на правото на отказ, реда и условията за упражняване на което са посочени в членове 9—16 от тази директива. Все пак при тълкуването на тази разпоредба трябва да се осигури справедлив баланс между високо равнище на защита на потребителите и конкурентоспособност на предприятията, както прогласява съображение 4 от Директива 2011/83/ЕС, като същевременно се зачита свободата на търговеца да определя организацията на търговската си дейност, заложената в член 16 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) (т. 41 и 44).

Съдът постановява, че е задача на националния съд да прецени дали — с оглед на всички обстоятелства, при които потребителят установява контакт с търговеца чрез уебсайт, и по-специално на оформлението и функционалността на този сайт — средствата за комуникация, които търговецът предоставя на разположение на потребителя, позволяват на последния бързо да установи контакт с търговеца и да общува ефективно с него в съответствие с изискванията на член 6, параграф 1, буква в) от Директива 2011/83/ЕС (т. 47).

В това отношение Съдът подчертава, че едно безусловно задължение на търговеца за предоставяне на разположение на потребителя на телефонен номер при всички обстоятелства, и дори за откриване на телефонна или факс линия или за създаване на нова електронна поща, за да могат потребителите да установят контакт с търговеца, изглежда непропорционално (т. 48).

²² Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 304, 2011 г., стр. 64).

Поради това Съдът постановява, че изразът „ако съществува такъв“, който се съдържа в член 6, параграф 1, буква в) от Директива 2011/83/ЕС, трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася за случаите, когато търговецът има телефонен номер или номер на факс и не ги използва само за цели, различни от контактите с потребителите. В противен случай тази разпоредба не го задължава да информира потребителя за този телефонен номер, нито да открие телефонна или факс линия или да създаде нова електронна поща, за да могат потребителите да установяват контакт с него (т. 51 и 53, както и диспозитива).

Второ, като разглежда въпроса дали при обстоятелства като тези в главното производство търговецът може да използва средства за комуникация, които не са посочени в член 6, параграф 1, буква в) от Директива 2011/83/ЕС, като например система за съобщения в реално време или за обратни телефонни обаждания, Съдът постановява, че макар тази разпоредба да задължава търговеца да предостави на разположение на потребителя средство за комуникация, което да отговаря на изискванията за пряка и ефективна комуникация, тя допуска възможността, за да изпълни тези изисквания, посоченият търговец да предостави други средства за комуникация, различни от изброените в тази разпоредба (т. 52 и 53, както и диспозитива).

4. Защита на личните данни

[Решение от 1 окт. октомври 2015 г., Weltimmo \(C-230/14, EU:C:2015:639\)](#)²³

Weltimmo, дружество, регистрирано в Словакия, е оператор на уебсайт за обяви за недвижими имоти на територията на Унгария. Във връзка с това то обработва личните данни на лицата, подали обявите. Последните се публикуват безплатно в продължение на един месец, като след това услугата става платена. В края на първия месец много от подалите обяви лица изпращат по електронна поща искания техните обяви да бъдат свалени от сайта, като по същия повод личните им данни бъдат заличени. Въпреки това Weltimmo не пристъпва към заличаването на тези данни, а фактурира на заинтересуваните лица цената на своите услуги. Тъй като фактурираните суми не са заплатени, Weltimmo предоставя личните данни на съответните подали обяви лица на дружества за събиране на вземания. Подалите обявите лица внасят жалба до унгарския орган за защита на данните. Той налага на Weltimmo глоба в размер на десет милиона унгарски форинта (HUF) (около 32 000 EUR) за нарушение на унгарския закон за транспониране на Директива 95/46/ЕО²⁴.

При това положение Weltimmo обжалва решението на контролния орган пред унгарските съдилища. Сезиран с касационна жалба по спора, Kúria (Върховен съд, Унгария) иска от Съда да установи дали посочената директива позволява на унгарския контролен орган да прилага унгарския закон, приет на основание на Директивата, и да налага глобата, предвидена в този закон.

²³ Това решение е представено в Годишния доклад за 2015 г., стр. 57.

²⁴ Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10).

Съдът напомня, че от съображение 19 от Директива 95/46/ЕО произтича гъвкаво схващане на понятието за установяване. Следователно, за да се определи дали дадено дружество, което е администратор на данни, е установено в държава членка, различна от държавата членка или от съответната трета страна, в която е регистрирано, е необходимо да се прецени както доколко е постоянен съответният обект, така и дали действително се извършва дейност в другата държава членка. Посоченото важи особено за предприятията, които упражняват своята дейност, като предоставят услуги изключително чрез интернет (т. 29).

Според Съда член 4, параграф 1, буква а) от Директива 95/46/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че допуска прилагане на законодателството относно защитата на личните данни на държава членка, различна от тази, в която е регистриран администраторът на тези данни, доколкото последният упражнява на територията на тази държава членка, посредством постоянен обект, ефективна и действителна дейност. За разлика от това е ирелевантен въпросът какво е гражданството на лицата, засегнати от това обработване (т. 41; т. 1 от диспозитива).

В хипотеза, в която надзорният орган на дадена държава членка стигне до заключението, че следва да се приложи правото не на тази, а на друга държава членка, член 28, параграфи 1, 3 и 6 от тази директива следва да се тълкува в смисъл, че този надзорен орган не може да упражнява възложените му ефективни правомощия за намеса. Следователно този орган не може на основание на правото на своята държава членка да налага санкции на администратора на данни, който не е установен на територията на държавата членка на този орган. В действителност от изискванията, произтичащи от териториалния суверенитет на съответната държава членка, от принципа на законност и от понятието за правова държава, следва, че санкционните правомощия не могат по принцип да се упражняват извън законовите рамки, в които даден административен орган има право да действа при съблюдаване на правото на неговата държава членка (т. 56 и 60; т. 2 от диспозитива).

[Решение от 6 окт. 2015 г. \(голям съст. ав\), Schrems \(C-362/14, EU:C:2015:650\)](#)²⁵

Г-н Maximillian Schrems, австрийски гражданин, използва Facebook от 2008 г. Ирландското дъщерно дружество на Facebook прехвърля изцяло или частично данните, предоставени от г-н Schrems на Facebook, към разположени на територията на Съединените щати сървъри, където същите се подлагат на обработка. Г-н Schrems подава жалба до ирландския надзорен орган, като счита, че с оглед на направените през 2013 г. разкрития от г-н Едуард Сноудън относно дейността на разузнавателните служби на Съединените щати (по-специално на National Security Agency или „NSA“) правото и практиките в Съединените щати не предлагат достатъчна защита срещу наблюдение, от публичните органи, на прехвърлените към тази страна данни. Ирландският орган отхвърля жалбата,

²⁵ Това решение е представено в Годишния доклад за 2015 г., стр. 55.

по-специално поради това че в Решение 2000/520/ЕО²⁶ Комисията приема, че в рамките на схемата за „сфера на неприкосновеност“ Съединените щати гарантират достатъчна степен на защита на прехвърлените лични данни.

Сезиран по делото, High Court (Върховен съд, Ирландия) иска да установи дали това решение на Комисията не е пречка национален надзорен орган да проведе разследване по жалба, в която се твърди, че трета страна не гарантира достатъчна степен на защита, и при необходимост да спре спорното прехвърляне на тези данни.

Съдът отговаря, че операцията по прехвърляне на лични данни от държава членка към трета страна сама по себе си представлява обработване на лични данни по смисъла на член 2, буква б) от Директива 95/46/ЕО²⁷, извършвано на територията на държава членка. Следователно на националните органи се предоставя компетентността да проверяват дали прехвърлянето на лични данни от тяхната държава членка към трета страна отговаря на изискванията, поставени с Директива 95/46 (т. 43—45 и 47).

Следователно, докато решението на Комисията не бъде обявено за невалидно от Съда, единствено компетентен да установи невалидността на акт на Съюза, държавите членки и техните органи не могат да вземат мерки, противоречащи на въпросното решение, като например да приемат актове със задължителна сила, с които се цели да се констатира, че посочената в решението трета страна не гарантира достатъчна степен на защита. Ако надзорният орган стигне до извода, че изложените в подкрепа на искането във връзка със защитата на правата и свободите при обработването на личните данни доказателства са неубедителни и съответно го отхвърли, подалото искането лице трябва да разполага с правни средства за защита по съдебен ред, позволяващи му да оспори засягащото го решение пред националните юрисдикции. В противната хипотеза, ако органът счете за основателни твърденията за нарушения, които са изложени от лицето, подало такова искане, в съответствие с член 28, параграф 3, първа алинея, трето тире от Директива 95/46/ЕО, разглеждан във връзка по-специално с член 8, параграф 3 от Хартата, същият орган трябва да разполага с процесуална легитимация (т. 51, 52, 61, 62, 64 и 65).

Член 25, параграф 6 от Директива 95/46/ЕО, разглеждан във връзка с членове 7, 8 и 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че прието въз основа на тази разпоредба решение, с което Комисията констатира, че трета страна гарантира достатъчна степен на защита, не е пречка надзорен орган на държава членка да разгледа искането на лице — отнасящо се до защита на неговите права и свободи при обработването на засягащи го лични данни, които са били прехвърлени от държава членка към тази трета страна — ако то твърди, че действащите право и практики в третата страна не гарантират достатъчна степен на защита (т. 58, 59, 63 и 66; т. 1 от диспозитива).

²⁶ Решение 2000/520/ЕО на Комисията от 26 юли 2000 година съгласно Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно адекватността на защитата, гарантирана от принципите за „сфера на неприкосновеност на личния живот“ и свързаните с това често задавани въпроси, публикувани от Департамента по търговия на САЩ (ОВ L 215, 2000 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 16, том 1, стр. 64).

²⁷ Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10).

Изразът „достатъчна степен на защита“, който се съдържа в член 25, параграф 6 от Директива 95/46/ЕО, трябва да се разбира в смисъл, че от съответната трета страна се изисква ефективно да гарантира, по силата на вътрешното си законодателство или на международните си споразумения, степен на защита на основните права и свободи, която по същество е равностойна на гарантираната в Съюза по силата на споменатата директива, разглеждана във връзка с Хартата (т. 73, 75, 76 и 78).

Всъщност принципите за „сфера на неприкосновеност на личния живот“ се прилагат единствено за американски самосертифицирани организации, получаващи лични данни от Съюза, като не се изисква американските публични органи да спазват тези принципи. Освен това Решение 2000/520/ЕО прави възможна намесата — въз основа на изисквания, свързани с националната сигурност и с обществения интерес, или въз основа на вътрешното законодателство на САЩ — в упражняването на основните права на лицата, чиито лични данни се прехвърлят или биха могли да се прехвърлят от Съюза към САЩ, без в него да се съдържа констатацията относно наличието в посочената страна на правила с етичен характер, предназначени за ограничаване на евентуалната намеса, засягаща теза права, и без да се отбелязва наличието на ефективна правна защита срещу този вид намеса.

Освен това с приемането на член 3 от Решение 2000/520/ЕО Комисията е превишила предоставените ѝ правомощия по член 25, параграф 6 от Директива 95/46/ЕО, разглеждан във връзка с Хартата, и поради това въпросният член 3 е невалиден (т. 82, 87—89, 96—98 и 102—105; т. 2 от диспозитива).

[Решение от 1 окт. 2019 г. \(голям съст. ав\), Planet49 \(C-673/17, ECLI:EU:C:2019:801\)](#)²⁸

Planet49 е дружество, което организира промоционална игра на уебсайта www.dein-macbook.de. За да участват, интернет потребителите трябва да въведат името и адреса си на уебстраница, на която се намират полета за отбелязване. Полето, с което се разрешава инсталирането на бисквитки, е предварително отменено.

Сезиран с жалба на германската Федерация на сдруженията на потребители, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) изпитва съмнения относно действителността на съгласие, получено от потребителите с помощта на предварително отменено поле, както и относно обхвата на задължението за предоставяне на информация, възложено на доставчика на услуги.

Преюдициалното запитване по същество се отнася до тълкуването на понятието за съгласие по смисъла на Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации във връзка с Директива 95/46/ЕО и във връзка с Общия регламент относно защитата на данните.

Първо, Съдът отбелязва, че член 2, буква з) от Директива 95/46/ЕО, към която препраща член 2, буква е) от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и

²⁸ Това решение е представено в Годишния доклад за 2019 г., стр. 125.

електронни комуникации, дефинира съгласието като „всяко свободно изразено, конкретно и информирано указание за волята на съответното физическо лице, с което то дава израз на своето съгласие за обработка на личните данни, които се отнасят до него“. Той отбелязва, че изискването за „манифестиране“ на воля от страна на съответното лице очевидно изисква положително, а не отрицателно действие. Съгласието, дадено посредством предварително отметнато поле, обаче не е свързано с положително действие от страна на потребителя на уебсайт. Освен това генезисът на член 5, параграф 3 от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации, която след изменението си с Директива 2009/136 предвижда, че потребителят трябва да „е дал своето съгласие“ за инсталирането на бисквитки, показва, че съгласието на потребителя вече не може да се презумира и трябва да произтича от негово положително действие. Накрая, активно съгласие вече се предвижда в Общия регламент относно защитата на данните, член 4, точка 11 от който изисква волеизявление под формата по-специално на „ясно потвърждаващо действие“, а съображение 32 от същия изрично изключва наличието на съгласие в случай на „мълчание[...], предварително отметнати[...] полета или липса[...] на действие“ (т. 49, 52, 56 и 62).

Поради това Съдът постановява, че даването на съгласие не е действително, когато съхраняването на информация или достъпът до информация, която вече се съхранява на крайното оборудване на потребител на уебсайт, се позволява чрез предварително маркирано с отметка квадратче, от което потребителят трябва да премахне отметката, за да откаже съгласието си (т. 63; т. 1 от диспозитива).

Второ, Съдът констатира, че член 5, параграф 3 от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации има за цел да защити потребителя от всяка намеса в личния му живот, независимо от въпроса дали намесата е свързана или не с лични данни. От това следва, че понятието за съгласие не трябва да се тълкува по различен начин в зависимост от това дали информацията, която се съхранява или консултира на крайното оборудване на потребител на сайт в интернет, представлява или не лични данни (т. 69 и 71; т. 2 от диспозитива).

Трето, Съдът отбелязва, че член 5, параграф 3 от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации изисква потребителят да е дал съгласие след получаване на ясна и изчерпателна информация, по-специално относно целите на обработването. Ясната и изчерпателна информация трябва да позволи на потребителя лесно да определи последиците от евентуално даденото съгласие и да гарантира, че то се дава напълно съзнателно. В това отношение Съдът приема, че продължителността на функционирането на бисквитките, както и възможността трети лица да имат или не достъп до тези бисквитки, са част от ясната и изчерпателна информация, която трябва да се предостави на потребителя на уебсайт от доставчика на услуги (т. 73—75 и 81; т. 3 от диспозитива).

5. Авторско право

[Решение от 3 юли 2012 г. \(голям съст. ав\), UsedSoft \(C-128/11, EU:C:2012:407\)](#)²⁹

Дружество Oracle разработва и разпространява, най-вече чрез изтегляне от интернет, компютърни програми, които функционират на принципа „клиент/сървър“. Клиентът изтегля копие от програмата непосредствено на своя компютър. Правото на използване обхваща правото на постоянно съхраняване на копие от програмата на сървър и на достъп до него за 25 потребители. Лицензионните договори предвиждат, че клиентът придобива безсрочно и непрехвърливо право на използване с вътрешна търговска цел. UsedSoft, германско предприятие, търгува с лицензи, изкупени от клиентите на Oracle. Клиентите на UsedSoft, които все още не притежават съответния софтуер, го изтеглят директно от уебсайта на Oracle, след като са придобили „използван“ лиценз. Клиентите, които вече разполагат със софтуера, могат в добавка да закупят лиценз или част от лиценз за допълнителни потребители. В този случай клиентите зареждат софтуера в централната памет на стационарните компютри на тези други потребители.

Oracle предявява иск срещу UsedSoft пред германските съдилища за преустановяването на тази практика. Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) сезира Съда с искане за тълкуване във връзка с изложените обстоятелства на Директива 2009/24/ЕО³⁰ относно правната закрила на компютърните програми.

Според Съда член 4, параграф 2 от Директива 2009/24/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че правото на разпространение на копие от компютърна програма се изчерпва, когато носителят на авторското право, който е разрешил, включително безвъзмездно, изтеглянето от интернет върху информационен носител на това копие, е предоставил също така — срещу заплащането на цена, която му позволява да получи възнаграждение, съответстващо на икономическата стойност на копието на произведението, на което е собственик — право на използване на това копие без ограничение във времето.

Изтеглянето на копие от компютърна програма и сключването на свързан с него лицензионен договор за използване съставляват неделимо цяло. Посочените действия предполагат прехвърлянето на правото на собственост върху копието на съответната компютърна програма. Във връзка с това е без значение дали копието на компютърната програма е било предоставено на клиента посредством изтегляне или посредством материален носител, какъвто е CD-ROM или DVD (т. 44—47, 72; т. 1 от диспозитива).

Освен това член 4, параграф 2 и член 5, параграф 1 от Директива 2009/24/ЕО трябва да се тълкуват в смисъл, че в случай на препродажба на лиценз за използване, който поглъща препродажбата на изтеглено от уебсайта на носителя на авторското право копие от компютърна програма, лиценз, първоначално предоставен на първия приобретател, вторият приобретател на лиценза, както и всеки последващ негов приобретател, може да

²⁹ Това решение е представено в Годишния доклад за 2012 г., стр. 39.

³⁰ Директива 2009/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно правната закрила на компютърните програми (ОВ L 111, 2009 г., стр. 16).

се позове на предвиденото в член 4, параграф 2 от тази директива изчерпване на правото на разпространение и да се ползва от правото на възпроизвеждане (т. 88; т. 2 от диспозитива).

[Решение от 10 ноември 2016 г., Vereniging Openbare Bibliotheken \(C-174/15, EU:C:2016:856\)](#)³¹

В Нидерландия отдаването в заем на електронни книги от обществените библиотеки не попада в обхвата на публичното отдаване в заем на традиционни книги. Обществените библиотеки предоставят електронни книги на разположение на обществеността по интернет въз основата на сключени с притежателите на правата лицензионни споразумения. Vereniging Openbare Bibliotheken („VOB“), асоциация, в която членуват всички обществени библиотеки в Нидерландия, счита, че режимът за традиционните книги трябва да се прилага и за дигиталното заемане. Поради това тя предявява установителен иск в този смисъл срещу Stichting Leenrecht, фондация, на която е възложено събирането на авторските възнаграждения. Искът на VOB се отнася до отдаването в заем според модела „one copy one user“, а именно отдаване в заем на екземпляр от книга в дигитален формат, което се осъществява, като този екземпляр се качва на сървър на обществена библиотека и се позволява на даден ползвател да възпроизведе посочения екземпляр чрез сваляне на собствения му компютър, при положение че в срока на заемане може да бъде свален само един екземпляр, а след изтичането на този срок сваленият от същия ползвател екземпляр повече не може да бъде ползван от него. Сезиран със спора, Rechtbank Den Haag (Районен съд, Хага, Нидерландия) пита Съда дали член 1, параграф 1, член 2, параграф 1, буква б) и член 6, параграф 1 от Директива 2006/115/ЕО³² за правото на отдаване под наем и в заем, както и за някои права, свързани с авторското право в областта на интелектуалната собственост, следва да се тълкуват в смисъл, че понятието „отдаване в заем“ обхваща и отдаването в заем на екземпляр от книга в дигитален формат, и дали посочената директива не допуска такава практика.

Според Съда член 1, параграф 1, член 2, параграф 1, буква б) и член 6, параграф 1 от Директива 2006/115/ЕО, трябва да се тълкуват в смисъл, че понятието „отдаване в заем“ по смисъла на посочените разпоредби обхваща модела „one copy, one user“.

Всъщност понятието „отдаване под наем“ по член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2006/115/ЕО следва да се тълкува като отнасящо се изключително до материалните предмети, а понятието „екземпляри“ по член 1, параграф 1 от тази директива, що се отнася до отдаването в заем, следва да се тълкува като обхващащо единствено екземплярите, записани върху физически носител. Освен това въпросното тълкуване се потвърждава от преследваната от споменатата директива цел. В действителност в съображение 4 от нея се посочва по-специално че авторското право трябва да се

³¹ Това решение е представено в Годишния доклад за 2016 г., стр. 58.

³² Директива 2006/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година за правото на отдаване под наем и в заем, както и за някои права, свързани с авторското право в областта на интелектуалната собственост (ОВ L 376, 2006 г., стр. 28; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 3, стр. 14).

приспособи към новото икономическо развитие, като например новите форми на използване (т. 35, 39, 44—46 и 54; т. 1 от диспозитива).

Освен това правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че допуска възможността дадена държава членка да обвърже прилагането на член 6, параграф 1 от Директива 2006/115/ЕО с изпълнението на условието предоставеният от обществена библиотека екземпляр от книгата в дигитален формат да е бил пуснат в обращение в Съюза чрез първа продажба или друго първо по ред прехвърляне на правото на собственост върху този екземпляр от притежателя на правото на разпространение или с неговото съгласие по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 2001/29/ЕО³³. Няма пречки за държавите членки при необходимост да определят извън изрично предвидените в посочената разпоредба и допълнителни условия, които могат да подобрят защитата на авторските права (т. 61 и 65; т. 2 от диспозитива).

Член 6, параграф 1 от Директива 2006/115/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска предвидената в тази разпоредба дерогация за обществено отдаване в заем да се прилага при предоставянето на разположение от обществена библиотека на екземпляр от книга в дигитален формат, когато този екземпляр е получен от незаконен източник (т. 67, 68 и 72; т. 3 от диспозитива).

[Решение от 8 септ. юни 2016 г., GS Media \(C-160/15, EU:C:2016:644\)](#)³⁴

GS Media е оператор на сайта Geenstijl, един от десетте най-посещавани новинарски сайта в Нидерландия. През 2011 г. GS Media публикува материал и хипервръзка, препращаща читателите към австралийски сайт, в който има снимки на г-жа Dekker. Снимките са публикувани на австралийския сайт без съгласието на Sanoma, което издава месечното списание Playboy и притежава авторските права за въпросните снимки. Въпреки исканията на Sanoma, GS Media отказва да премахне въпросната хипервръзка. Когато австралийският сайт сваля снимките по искане на Sanoma, GeenStijl публикува нов материал, в който също има хипервръзка към друг сайт, на който са поместени същите снимки. Този сайт също изпълнява искането на Sanoma да премахне снимките. Във форума на GeenStijl интернет потребителите впоследствие слагат нови линкове към други сайтове, на които можели да се видят снимките. Според Sanoma, GS Media е нарушило авторското право. Сесиран в касационното производство по делото, Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд, Нидерландия) отправя до Съда запитване по този въпрос. Действително съгласно Директива 2001/29/ЕО³⁵ всеки акт на публично разгласяване на произведение трябва да бъде разрешен от носителя на авторското право.

Съдът приема, че член 3, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че за да се установи дали поставянето в уебсайт на хипервръзки към

³³ Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

³⁴ Това решение е представено в Годишния доклад за 2016 г., стр. 58.

³⁵ Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

произведения, обект на закрила, които са свободно достъпни на друг уебсайт без разрешение от носителя на авторското право, представлява „публично разгласяване“ по смисъла на тази разпоредба, следва да се прецени дали тези връзки са предоставени, без да се цели получаване на печалба, от лице, което не е знаело и нормално не е могло да знае, че публикуването на тези произведения на другия уебсайт е незаконно или, напротив, посочените връзки са предоставени с цел печалба, в който случай знанието се предполага.

Когато е установено, че лицето е знаело или е трябвало да знае, че поставената от него хипервръзка осигурява достъп до незаконно публикувано в интернет произведение, тъй като например е предупредено за това от носителите на авторското право, следва да се счита, че предоставянето на тази връзка представлява „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО. Когато поставянето на хипервръзки е извършено с цел печалба, от лицето, поставило връзката, може да се очаква да направи нужните проверки, за да се увери, че съответното произведение не е незаконно публикувано на сайта, към който препращат посочените хипервръзки. При тези обстоятелства и докато тази оборима презумпция не бъде оборена, действието, състоящо се в поставяне на хипервръзка към незаконно публикувано в интернет произведение, представлява „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО (т. 33, 47—51 и 55 и диспозитива).

[Решение от 14 юни 2017 г., Stichting Brein \(C-610/15, EU:C:2017:456\)](#)³⁶

Ziggo и XS4ALL са доставчици на достъп до интернет. Значителна част от техните абонати ползват платформата за онлайн споделяне „The Pirate Bay“. Платформата позволява на потребителите да споделят и да свалят на сегменти („torrents“) произведения, намиращи се на собствените им компютри. Голяма част от въпросните файлове са произведения, които са обект на закрила от авторското право, без носителите на това право да са разрешили на администраторите и на потребителите на тази платформа да извършват действия по споделяне. Stichting Brein, нидерландска фондация, която защитава интересите на носителите на авторски права, сезира нидерландските юрисдикции с искане да разпоредят на Ziggo и XS4ALL да блокират имената на домейни и интернет адресите на „The Pirate Bay“.

Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд, Нидерландия) по същество иска да установи дали платформа за споделяне като „The Pirate Bay“ извършва „публично разгласяване“ по смисъла на Директива 2001/29/ЕО³⁷ и може следователно да наруши авторското право.

Съдът постановява, че понятието „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че в неговия обхват попада предоставянето на разположение и администрирането в интернет на платформа за споделяне, която чрез индексирание на метаданните относно закриляните

³⁶ Това решение е представено в Годишния доклад за 2017 г., стр. 73.

³⁷ Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

произведения и предлагането на търсачка позволява на потребителите на платформата да намират тези произведения и да ги споделят в рамките на мрежа с равнопоставен достъп (peer-to-peer).

Следва да се посочи, че видно от съображение 23 от Директива 2001/29/ЕО, авторското право върху публичното разгласяване, предвидено в цитирания член 3, параграф 1, обхваща всяко предаване или препредаване на произведение на публиката, която не присъства на мястото, откъдето произхожда разгласяването, по жичен или безжичен път, включително аудио-визуално излъчване.

В това отношение Съдът вече е решил, че поставянето на уебсайт на активни интернет връзки към публикувани на друг сайт произведения, които са обект на закрила, без каквото и да е ограничение на достъпа, предоставя на потребителите на първия сайт пряк достъп до посочените произведения. Това се отнася също така и до хипотезата на продажба на мултимедиен плейър, на който предварително са инсталирани налични в интернет допълнителни модули с хипертекстови връзки към уебсайтове със свободен публичен достъп, които предоставят на разположение защитени с авторско право произведения без разрешението на носителите на авторското право. От тази съдебна практика може да се направи изводът, че по принцип всеки акт, с който един потребител предоставя напълно съзнателно достъп на своите клиенти до закриляни произведения, може да съставлява „акт на публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО.

За да попадат в понятието „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО, необходимо е закриляните произведения действително да са разгласявани публично. Понятието „публика“ предполага определен праг de minimis. Затова от значение е не само колко лица имат едновременно достъп до едно и също произведение, но и колко от тях имат последователно достъп до него (т. 30—34, 40, 41 и 48 и диспозитива).

[Решение от 29 юли 2019 г. \(голям съст. ав\), Funke Medien NRW \(C-469/17, ECLI:EU:C:2019:623\)](#)³⁸

Дружеството Funke Medien поддържа интернет портала на германския ежедневник „Westdeutsche Allgemeine Zeitung“. Федерална република Германия, която смята, че Funke Medien е нарушило авторското ѝ право върху някои изготвени от германското правителство военни ситуационни анализи, „класифицирани за служебно ползване“, предявява срещу дружеството иск за преустановяване на нарушението. Искът е уважен от областния съд, чието решение след това е потвърдено във въззивното производство от висшия областен съд. В ревизионната си жалба до запитващата юрисдикция, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия), Funke Medien поддържа искането си за отхвърляне на иска за преустановяване на нарушението.

³⁸ Това решение е представено в Годишния доклад за 2019 г., стр. 100.

В началото Съдът припомня, че военните ситуационни анализи могат да бъдат обект на авторскоправна закрила само при условие че са авторско интелектуално творение, което отразява личността на автора и е проява на неговия свободен творчески избор при тяхното изработване, което националният съд следва да проверява във всеки конкретен случай (т. 25).

Според Съда разпоредбите на Директива 2001/29/ЕО, които предвиждат изключителните права на авторите на възпроизвеждане и публично разгласяване на техните произведения, съставляват мерки за пълна хармонизация на предметното съдържание на предвидените в тях права. За сметка на това Съдът приема, че разпоредбите на Директива 2001/29/ЕО, които позволяват дерогиране на посочените права, що се отнася до отразяването на актуални събития и цитатите, не съставляват мерки за пълна хармонизация на обхвата на предвидените в тях изключения или ограничения. Същевременно свободата на преценка на държавите членки при прилагането на тези разпоредби трябва да се упражнява в границите, наложени от правото на Съюза, и то за да се запази справедлив баланс между, от една страна, интереса на притежателите на права от закрила на тяхното право на интелектуална собственост, гарантирано с Хартата, и от друга страна, правата и интересите на ползвателите на закриляни произведения или обекти, и по-специално тяхната свобода на изразяване на мнение и на информация, също гарантирана с Хартата, както и общия интерес (т. 38, 46, 51, 54 и 57; т. 1 от диспозитива).

По-нататък Съдът уточнява, че извън изключенията и ограниченията, предвидени в Директива 2001/29/ЕО, свободата на изразяване на мнение и на информация не може да обоснове дерогиране на изключителните права на авторите на възпроизвеждане и публично разгласяване на техни произведения, различно от предвиденото в посочената директива. В това отношение Съдът припомня, че списъкът на изключенията и ограниченията, предвидени в Директива 2001/29/ЕО, е изчерпателен (т. 56 и 64; т. 2 от диспозитива).

Накрая Съдът приема, че в рамките на съизмерването, което националният съд следва да направи с оглед на всички обстоятелства по съответния случай, между изключителните права на авторите на възпроизвеждане и публично разгласяване на техни произведения, от една страна, и от друга — правата на ползвателите на закриляни обекти съгласно дерогиращите разпоредби на Директива 2001/29/ЕО относно отразяването на актуални събития и цитатите, той трябва да се основава на тълкуване на тези разпоредби, което зачита техния текст, запазва полезното им действие и същевременно е в пълно съответствие с основните права, гарантирани от Хартата (т. 76; т. 3 от диспозитива).

[Решение от 29 юли 2019 г. \(голям съст ав\), Spiegel Online \(C-516/17, ECLI:EU:C:2019:625\)](#)³⁹

Дружеството Spiegel Online поддържа едноименния информационен портал в интернет. Г-н Volker Beck, депутат в Бундестага (Федералния парламент в Германия), оспорва пред областния съд публикуването на пълните текстове на един от неговите ръкописи и на една статия на уебсайта на Spiegel Online. Г-н Beck поддържа, че публикуването им

³⁹ Това решение е представено в Годишния доклад за 2019 г., стр. 102.

нарушава авторското му право. Сезираният съд уважава исканията на г-н Beck. След като въззивната му жалба е отхвърлена, Spiegel Online подава ревизионна жалба пред запитващата юрисдикция, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия).

Съдът приема, че разпоредбите на Директива 2001/29/ЕО, допускащи дерогиране на изключителните права на автора относно съобщаването на актуални събития и цитатите, предоставят на държавите членки свобода на преценка относно транспонирането им в националното право и не съставляват мерки за пълна хармонизация. Същевременно свободата на преценка на държавите членки при прилагането им трябва да се упражнява в границите, наложени от правото на Съюза, и то за да се запази справедлив баланс между, от една страна, интереса на притежателите на права от закрила на тяхното право на интелектуална собственост, гарантирано с Хартата, и от друга страна, правата и интересите на ползвателите на закриляни произведения или обекти, и по-специално тяхната свобода на изразяване на мнение и на информация, също гарантирана с Хартата, както и общия интерес (т. 31, 36 и 42; т. 1 от диспозитива).

Съдът уточнява, че извън изключенията и ограниченията, предвидени в Директива 2001/29/ЕО, свободата на изразяване на мнение и на информация не може да обоснове дерогиране на изключителните права на авторите на възпроизвеждане и публично разгласяване на техни произведения, различно от предвиденото в посочената директива. В това отношение Съдът припомня, че списъкът на изключенията и ограниченията, предвидени в Директивата за авторското право, е изчерпателен (т. 41 и 49; т. 2 от диспозитива).

Освен това Съдът приема, че в рамките на съизмерването, което националният съд следва да направи с оглед на всички обстоятелства по съответния случай между, от една страна, изключителните права на авторите на възпроизвеждане и на публично разгласяване на техните произведения, и от друга — правата на ползвателите на закриляни обекти съгласно дерогиращите разпоредби на Директива 2001/29/ЕО относно съобщаването на актуални събития или относно цитатите, той трябва да се основава на тълкуване на тези разпоредби, което зачита техния текст, запазва полезното им действие и същевременно е в пълно съответствие с основните права, гарантирани от Хартата (т. 59; т. 3 от диспозитива).

На първо място, Съдът приема, че дерогиращата разпоредба на Директива 2001/29/ЕО, която се отнася до съобщаването на актуални събития, не допуска национално правило, ограничаващо прилагането на предвиденото в тази разпоредба изключение или ограничение до случаите, в които няма разумна възможност да се поиска предварително разрешение за използване на защитено произведение във връзка със съобщаването на актуални събития. Всъщност настъпването на актуално събитие поначало и особено в рамките на информационното общество изисква отнасящата се до него информация да може да бъде бързо разгласена, поради което е трудно съвместимо с изискване за предварително получаване на съгласие от автора, което би могло да направи прекалено трудно, и дори да попречи, на аудиторията да бъде предоставена своевременна релевантна информация (т. 71 и 74; т. 4 от диспозитива).

На второ място, като разглежда дерогиращата разпоредба на Директива 2001/29/ЕО относно цитатите, Съдът приема, първо, че съдържащото се в тази разпоредба понятие

„цитати“ обхваща препращането с помощта на хипервръзка към файл, който може да се преглежда самостоятелно. В този контекст Съдът припомня своята практика, съгласно която хипервръзките спомагат за доброто функциониране на интернет, който има особено значение за свободата на изразяване на мнение и на информация, гарантирана от Хартата, както и за обмена на мнения и на информация в тази мрежа, в която са на разположение огромни количества информация. Второ, Съдът постановява, че произведението вече е предоставено законно на разположение на публиката, когато в конкретния си вид по-рано е било направено публично достояние с разрешение на притежателя на правото, по силата на принудителна лицензия или на предвидено по закон разрешение. Националният съд следва да реши дали произведението е предоставено законно на разположение на публиката с оглед на конкретния случай, по който е сезиран, и при отчитане на всички обстоятелства по него (т. 81, 84, 91 и 95; т. 5 и 6 от диспозитива).

II. Уредба на електронната търговия

1. Реклама

[Решение от 23 март 2010 г. \(голям съст. ав\), Google France \(съединени дела C-236/08—C-238/08, EU:C:2010:159\)](#)⁴⁰

Дружеството Google управлява интернет търсачка и предлага по-специално възмездна услуга по каталогизиране, наречена „AdWords“. Тази услуга позволява на всеки икономически оператор при избора на една или няколко ключови думи да се появява приоритетна връзка към неговия сайт, която се придружава от кратко рекламно послание. Vuitton, притежател на марката на Общността „Vuitton“, и други притежатели на френски марки констатира, че при използването на търсачката на Google с въвеждането от интернет потребителите на думи, съставляващи тези марки, се появяват връзки към сайтове, предлагащи имитации на стоките на Vuitton и към сайтове на конкуренти на други притежатели на марки. Cour de cassation (Касационен съд, Франция) отправя до Съда запитване относно законосъобразността на използването като ключови думи в рамките на услуга по каталогизиране в интернет на знаци, съответстващи на марки, без съгласието на притежателите на тези марки.

Съдът постановява, че такъв доставчик на услуга по каталогизиране в интернет не използва този знак по смисъла на член 5, параграфи 1 и 2 от Директива 89/104/ЕИО⁴¹ или на член 9, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 40/94⁴², макар тя да позволява на рекламодателите да избират като ключови думи знаци, идентични с марките, да съхранява тези знаци и да показва съобщенията на своите клиенти въз основа на същите.

⁴⁰ Това решение е представено в Годишния доклад за 2010 г., стр. 43.

⁴¹ Първа директива 89/104/ЕИО на Съвета от 21 декември 1988 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно марките (ОВ L 40, 1989 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 92).

⁴² Регламент (ЕО) № 40/94 на Съвета от 20 декември 1993 година относно марката на Общността (ОВ L 11, 1994 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 146).

Използването от трето лице на знак, идентичен или подобен на марката на притежателя, изисква това трето лице да използва знака в рамките на собствената си търговска комуникация и съставлява използване по смисъла на посочената директива, когато визуализирането цели да въведе в заблуждение интернет потребителите относно произхода на неговите стоки или услуги (т. 53—57, 71—73 и 105; т. 2 от диспозитива).

Притежателят на дадена марка има право да забрани на рекламодател да рекламира, когато тази реклама позволява трудно на средностатистическия интернет потребител да разбере дали посочените в съобщението стоки или услуги са с произход от притежателя на марката или от трето лице. Основната функция на марката се състои по-специално в даването на възможност на интернет потребителите да разграничат стоките или услугите на притежателя на тази марка от тези с друг произход (т. 84, 85, 87—90 и 99; т. 1 от диспозитива).

Влиянието в резултат от използването на знак, идентичен с марката, от трети лица обаче не съставлява само по себе си засягане на рекламната функция на марката (т. 91—95). Член 14 от Директива 2000/31/ЕО⁴³ трябва да се тълкува в смисъл, че посоченото в него правило се прилага за доставчика на услуга по каталогизиране в интернет, когато този доставчик не е имал активна роля от характер, който да му позволи да се запознае или да контролира съхранените данни. Ако поведението има чисто техническия, автоматичен и пасивен характер, който предполага непознаване или липса на контрол над съхраняваните от него данни, посоченият доставчик на услуга не може да носи отговорност (т. 114, 119 и 120; т. 3 от диспозитива).

Решение от 11 юли 2013 г., Belgian Electronic Sorting Technology (C-657/11, EU:C:2013:516)⁴⁴

Предприятията Belgian Electronic Sorting Technology („BEST“) и Visys разработват, произвеждат и продават машини и системи за сортиране с лазерна технология. Visys е учредено от г-н Peelaers, бивш служител в BEST. Той регистрира наименованието на домейн „www.bestlasersorter.com“ от името на Visys. Съдържанието на хоствания с това наименование на домейн уебсайт е идентично със съдържанието на традиционните уебсайтове на Visys, които са достъпни под наименованията на домейн „www.visys.be“ и „www.visysglobal.be“. Когато в търсачката google.be се въведат думите „Best Laser Sorter“, като втори резултат от търсенето, непосредствено след уебсайта на BEST, търсачката препраща към уебсайта на Visys. Visys използва в своите уебсайтове по-специално метатаговете „Best+Helius, Best+Genius“. Запитващата юрисдикция Hof van Cassatie (Касационен съд, Белгия) сезира Съда със запитване дали може да се счита, че регистрацията и използването на наименование на домейн, от една страна, и използването на метатагове („metatags“) в метаданните („metadata“) на даден уебсайт, от

⁴³ Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

⁴⁴ Това решение е представено в Годишния доклад за 2013 г., стр. 44.

друга, се обхващат от понятието за реклама по смисъла на Директиви 84/450/ЕИО⁴⁵ и 2006/114/ЕО⁴⁶.

Съдът постановява, че член 2, точка 1 от Директива 84/450/ЕИО и член 2, буква а) от Директива 2006/114/ЕО трябва да се тълкуват в смисъл, че съгласно даденото му в тези разпоредби определение понятието „реклама“ обхваща използването на наименование на домейн, както и използването на метатагове в метаданните на уебсайт, в случай че наименованието на домейн или метатаговете, състоящи се от ключови думи („keyword metatags“), правят връзка с определени стоки или с определени услуги, или пък с търговското наименование на дружество и са форма на съобщение, което е адресирано до потенциалните потребители и им внушава, че ще намерят уебсайт, свързан с посочените стоки или услуги или с посоченото дружество.

Всъщност понятието „реклама“ не може да се тълкува и прилага по начин, при който действията, предприети от търговец с цел да насърчи продажбата на своите стоки или услуги — които действия могат да окажат влияние върху икономическото поведение на потребителите и съответно да засегнат конкурентите на този търговец — остават извън обхвата на въведените с тези директиви правила за лоялна конкуренция.

Това понятие обаче не обхваща регистрацията на наименование на домейн като такава. Всъщност това е формално действие, което само по себе си не предполага непременно наличието на възможност за узнаване на наименованието на домейн от потенциалните потребители и което съответно не може да окаже въздействие върху техния избор (т. 39, 43, 48, 53 и 60 и диспозитива).

[Решение от 4 май 2017 г., Luc Vanderborght \(C-339/15, EU:C:2017:335\)](#)⁴⁷

Г-н Luc Vanderborght, общопрактикуващ лекар по дентална медицина, установен в Белгия, рекламира услуги в областта на денталната медицина. Той е поставил табела, посочваща неговото име, качеството му на зъболекар, както и адреса на неговия сайт в интернет и телефонния номер на кабинета му. Освен това той създава уебсайт, на който информира пациентите за различните видове лечение, които предлага кабинетът му. Накрая, той публикува няколко реклами в местни ежедневници. По жалба на Verbond der Vlaamse tandartsen, професионално сдружение на лекари по дентална медицина, срещу г-н Vanderborght е образувано наказателно производство. Белгийското законодателство забранява всякаква реклама на услуги в областта на грижите за устната кухина и денталната медицина и налага определени изисквания за дискретност. Сезиран със спора, *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Първоинстанционен съд за нидерландскоговорящата част — Брюксел, Белгия) решава да отправи запитване до Съда по тези въпроси.

⁴⁵ Директива 84/450/ЕИО на Съвета от 10 септември 1984 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки, свързани със заблуждаваща реклама, изменена с Директива 2005/29/ЕО (ОВ L 250, 1984 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 153).

⁴⁶ Директива 2006/114/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно заблуждаващата и сравнителната реклама (ОВ L 376, 2006 г., стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 18, стр. 229).

⁴⁷ Това решение е представено в Годишния доклад за 2017 г., стр. 80.

Според Съда Директива 2000/31/ЕО⁴⁸ трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национално законодателство като разглежданото в главното производство.

Съображение 18 от Директива 2000/31/ЕО уточнява, че понятието „услуги на информационното общество“ обхваща широк кръг от икономически дейности, които се извършват онлайн. Впрочем член 2, буква е) от тази директива уточнява, че понятието „търговско съобщение“ обхваща по-конкретно всяка форма на съобщение, което има за цел да рекламира услуги на лице, което упражнява регламентирана професия. От това следва, че рекламата на предоставяне на грижи за устната кухина и на услуги в областта на денталната медицина, осъществена посредством уебсайт, представлява такава услуга (т. 36—39). Законодателят на Съюза не е изключил регламентираните професии от принципа на разрешеност на търговските съобщения онлайн, предвиден в член 8, параграф 1 от тази директива. Макар че тази разпоредба позволява да се отчетат особеностите на професиите от областта на здравеопазването при изработването на отнасящите се за тях професионални правила, като регламентира формите и подробните ред и условия за търговските съобщения онлайн, с цел по-конкретно да се гарантира, че не се накърнява доверието, което пациентите имат към тези професии, това не променя факта, че тези професионални правила не могат валидно да забранят по общ и абсолютен начин всяка форма на реклама онлайн, предназначена да рекламира дейността на лице, упражняващо такава професия (т. 48—50; т. 2 от диспозитива).

Член 56 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национално законодателство като разглежданото в главното производство, което забранява по общ и абсолютен начин каквато и да било реклама, свързана с предоставяне на грижи за устната кухина и на услуги в областта на денталната медицина.

Що се отнася до необходимостта от ограничаване на свободното предоставяне на услуги като разглежданото в главното производство, следва да се вземе предвид фактът, че животът и здравето на хората се нареждат на първо място сред ценностите и интересите, защитавани от Договора, и че по принцип държавите членки следва да решат в каква степен възнамеряват да осигурят защитата на общественото здраве.

Действително не всички рекламни съобщения, забранени от това законодателство, са годни сами по себе си да породят последици, противоречащи на споменатите цели. При тези условия трябва да се приеме, че целите, преследвани с разглежданото в главното производство законодателство, биха могли да бъдат постигнати посредством мерки, които са по-малко ограничителни (т. 71—73, 75 и 76; т. 3 от диспозитива).

[Решение от 30 март 2017 г., Verband Sozialer Wettbewerb eV \(C-146/16, EU:C:2017:243\)](#)

Предмет на спора е реклама, публикувана във вестник, от DHL Paket, оператор на онлайн портала за продажби „MeinPaket.de“, на който професионални търговци предлагат продукти за продажба. Стоките, представени в рекламата, снабдени с код, могат да бъдат

⁴⁸ Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

закупени при продавачи, трети лица, посредством платформата. След като е заредил сайта, потребителят може да въведе съответния код, с който се отваря страница, представяща по-подробно съответната стока и посочваща продавача, релевантна информация за когото може да се преглежда в нарочен раздел.

Според Verband Sozialer Wettbewerb (VSW), сдружение, в което членуват по-специално доставчици на електроуреди и електроника, както и търговци, които извършват продажби по пощата на различни други артикули, публикуваната реклама представлява нелоялна търговска практика. Според VSW, DHL Paket не изпълнява задължението си да посочи идентификационните данни и физическия адрес на доставчиците, които ползват неговия онлайн портал за продажби. VSW предявява иск за преустановяване на тази рекламна дейност.

Сезиран от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия), Съдът постановява, че член 7, параграф 4 от Директива 2005/29/ЕО⁴⁹ трябва да се тълкува в смисъл, че реклама като разглежданата в главното производство, която попада в обхвата на понятието „оферта за продажба“ по смисъла на тази директива, може да се приеме за изпълняваща задължението за предоставяне на информация, предвидено в тази разпоредба.

Задача на запитващата юрисдикция е да разгледа във всеки отделен случай, от една страна, дали ограниченията в пространството в рекламния текст оправдават предоставянето на информация за доставчика единствено на онлайн портала за продажби, и от друга страна, евентуално дали информацията, изисквана в член 7, параграф 4, буква б) от посочената директива относно онлайн портала за продажби, е съобщена ясно и бързо (т. 33 и диспозитива).

[Решение от 3 март 2016 г., Daimler AG \(C-179/15, EU:C:2016:134\)](#)

Egyűd Garage, унгарско дружество, специализирано в продажбата и ремонта на автомобили Mercedes, е обвързано с договор за следпродажбено обслужване с Daimler, германски производител на автомобилите Mercedes и притежател на международната марка „Mercedes-Benz“. Унгарското дружество е имало право да използва посочената марка и да употребява в собствените си съобщения уточнението „официален сервиз на Mercedes-Benz“. След прекратяване на договора Egyűd Garage иска да се заличат всички съобщения в интернет, които могат да накарат потребителите да смятат, че то все още поддържа договорни отношения с Daimler. Въпреки предприетите действия, в интернет продължават да се разпространяват съобщения, в които се прави такава връзка, и същите продължават да се появяват в търсачките. Fővárosi Törvényszék (Съд на Будапеща, Унгария) пита Съда дали Директива 2008/95/ЕО относно марките⁵⁰ позволява на Daimler да изисква от предходен съдоговорител предприемане на задълбочени действия, за да не допусне увреждане на своята марка.

⁴⁹ Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 149, 2005 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 260).

⁵⁰ Директива 2008/95/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно марките (ОВ L 299, 2008 г., стр. 25).

Съдът постановява, че използването на марка от трето лице без разрешението на притежателя, за да се съобщи на потребителите, че третото лице извършва ремонта и поддръжката на стоки, които носят тази марка, или че то е специализирано в подобни стоки, представлява използване на марката по смисъла на член 5, параграф 1, буква а) от Директива 2008/95/ЕО. То може да се забрани от притежателя на марката, освен ако не се приложи член 6 относно ограничаването на действието на марката или член 7 относно изчерпването на правата, предоставени от нея. Когато подобно използване е без съгласието на притежателя на марката, то може да засегне функцията ѝ по указване на произхода (т. 28—30).

Член 5, параграф 1, букви а) и б) от споменатата директива трябва да се тълкува в смисъл, че не е налице използване, когато съобщението не е поставено от третото лице или от негово име или в хипотезата, в която съобщението е било поставено от третото лице или от негово име със съгласието на притежателя, когато третото лице изрично е изискала от администратора на уебсайта, на когото е поръчало съобщението, да го заличи или да заличи посочването на съдържащата се в него марка. Не могат да се вменяват на рекламодателя и самостоятелни действия на други икономически оператори, каквито са администраторите на справочни уебсайтове, които действат не по поръчка, а по собствена инициатива и от свое име.

И в двете хипотези притежателят на марката няма право съгласно член 5, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2008/95/ЕО да предприеме действия срещу рекламодателя, за да му забрани да поставя онлайн съобщението, съдържащо посочване на марката му (т. 34, 36, 37 и 44 и диспозитива).

2. Отговорност на междинните доставчици/разпореждания за преустановяване на нарушения

Решение от 3 окт. окври 2019 г., Glawischnig-Piesczek (C-18/18, ECLI:EU:C:2019:821)

Facebook Ireland е оператор на световна социалномедийна платформа (наричана по-нататък „Facebook Service“) за ползвателите, които се намират извън Съединените американски щати и Канада. Г-жа Glawischnig-Piesczek е депутат в Nationalrat (Национален съвет, Австрия), председател на парламентарната група на „die Grünen“ (Зелените) и федерален говорител на тази политическа партия. На 3 април 2016 г. ползвател на Facebook Service споделя на личната си страница статия от австрийското онлайн информационно списание oe24.at, озаглавена „Зелените: за запазването на минимален доход за бежанците“, вследствие от което на тази страница се генерира умалено изображение на оригиналния сайт, съдържащо заглавието и кратко резюме на статията, както и снимка на г-жа Glawischnig-Piesczek. Освен това въпросният ползвател публикува коментар към статията, съдържащ думи и изрази, за които запитващата юрисдикция констатира, че накърняват честта на жалбоподателката в главното производство, обиждат я и я оклеветяват. Публикацията е била достъпна за всеки ползвател на Facebook Service.

С писмо от 7 юли 2016 г. г-жа Glawischnig-Piesczek отправя искане до Facebook Ireland в частност да заличи този коментар. Тъй като Facebook Ireland не премахва коментара,

г-жа Glawischnig-Piesczek предявява иск пред търговски съд, който задължава Facebook Ireland да преустанови — незабавно и до окончателното приключване на производството по иска за преустановяване на нарушението — публичното показване и/или разпространяване на снимки на жалбоподателката в главното производство. Facebook Ireland блокира в Австрия достъпа до първоначално публикуваното съдържание.

Сезиран с въззивна жалба, компетентният висш областен съд потвърждава първоинстанционното определение, що се отнася до идентичните твърдения. За сметка на това той постановява, че преустановяване на разпространяването на твърдения със смислово равностойно съдържание се дължи само по отношение на твърденията, за които Facebook Ireland е получило сведения от жалбоподателката в главното производство, от трети лица или по друг начин. Всяка от страните в главното производство подава ревизионна жалба до Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия).

Преюдициалното запитване се отнася главно до тълкуването на член 15, параграф 1 от Директива 2000/31/ЕО.

В самото начало Съдът подчертава, че за да е възможно да се издейства от съответния доставчик на хостинг услуги да предотвратява всяко по-нататъшно накърняване на съответните интереси, законосъобразно е компетентният съд да може да задължи този доставчик да блокира достъпа до съхраняваната информация, чието съдържание е дословно идентично на по-рано обявеното за незаконно, или да отстранява тази информация, независимо по чия молба я съхранява (т. 37 и диспозитива).

По-нататък Съдът приема, че на съдилищата на държава членка е разрешено да разпореждат на доставчик на хостинг услуги да премахва съхраняваната от него информация, чието съдържание е смислово равностойно на съдържанието на информация, обявена преди това за незаконна, или да блокира достъпа до тази информация, при условие че действията по контрол и търсене на информацията, за която е издадено това разпореждане, са така ограничени, че да се отнасят само до информация, която предава съобщение с по същество непроменено съдържание в сравнение с онова, по повод на което е направена констатацията за незаконност, и която включва указаните в разпореждането данни, и при условие че разликите във формулировката на това смислово равностойно съдържание в сравнение с формулировката на информацията, обявена преди това за незаконна, не биха могли да принудят доставчика на хостинг услугите да преценява самостоятелно това съдържание (т. 45 и 53 и диспозитива).

Накрая, съдилищата на държава членка могат да разпореждат на доставчик на хостинг услуги да премахва посочената в разпореждането информация или да блокира достъпа до нея в целия свят в рамките на релевантното международно право (т. 53 и диспозитива).

3. Право на конкуренцията

[Решение от 13 окт. окври 2011 г., Pierre Fabre \(C-439/09, EU:C:2011:649\)](#)

Дружеството Pierre Fabre Dermo-Cosmétique („PFDC“) се занимава с производството и търговското предлагане на европейския пазар на козметични продукти с

посредничеството на фармацевти. Разглежданите продукти не попадат в категорията на лекарствата. Договорите за дистрибуция на тези продукти обаче уточняват, че продажбите следва да се извършват изключително в реален търговски обект в присъствие на квалифициран фармацевт, с което на практика ограничават всяка форма на продажба по интернет. Френският орган по конкуренция решава, че поради фактическата забрана за всякакви продажби по интернет договорите за дистрибуция с PFDC представляват антиконкурентни споразумения, които са в разрез както с френското законодателство, така и с правото на конкуренция на Европейския съюз. PFDC обжалва решението пред *Cour d'appel de Paris* (Апелативен съд Париж, Франция), който отправя запитване до Съда дали общата и абсолютна забрана за продажба чрез интернет представлява ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“, дали такова споразумение може да се ползва от групово освобождаване и дали когато груповото освобождаване е неприложимо, то може да се ползва от индивидуално освобождаване на основание член 101, параграф 3 ДФЕС.

Съдът отговоря че член 101, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че съществуваща в рамките на селективна дистрибуторска система договорна клауза представлява ограничение с оглед на целта по смисъла на тази разпоредба, ако вследствие на индивидуална преценка тази клауза не е обективно обоснована. Действително подобна клауза съществено намалява възможността оторизиран дистрибутор да продава продуктите, които са предмет на договора, на клиентите извън отредената му по договор територия или зона на дейност. Следователно клаузата е в състояние да ограничи конкуренцията в този сектор.

Съществуват обаче законосъобразни изисквания, като например поддържането на специализирана търговия, намираща се в състояние да предоставя специализирани услуги, свързани с висококачествени и високотехнологични продукти, които оправдават намаляване на ценовата конкуренция в полза на конкуренция, насочена към елементи, които са различни от цените. В това отношение организирането на селективна дистрибуторска система не попада в приложното поле на забраната по член 101, параграф 1 ДФЕС, стига търговците на дребно да се избират въз основа на обективни качествени критерии, които са определени по еднакъв начин за всички потенциални търговци на дребно и не се прилагат по дискриминационен начин, свойствата на разглеждания продукт да налагат такава мрежа за дистрибуция, за да се запази неговото качество и да се осигури надлежната му употреба, и на последно място, определените критерии да не отиват отвъд това, което е необходимо. Що се отнася конкретно до продажбата на козметични продукти и продукти за лична хигиена, целта за запазване на престижния им имидж не би могла да съставлява законосъобразна цел за ограничаване на конкуренцията (т. 38, 40, 41, 46 и 47 и диспозитива).

Член 4, буква в) от Регламент (ЕО) № 2790/1999⁵¹ трябва да се тълкува в смисъл, че груповото освобождаване, предвидено в член 2 от него, не се прилага към вертикалните споразумения, които имат за предмет ограничаването на активните или пасивните продажби на крайните потребители от страна на членовете на селективна дистрибуторска

⁵¹ Регламент (ЕО) № 2790/1999 на Комисията от 22 декември 1999 година за прилагането на член 81, параграф 3 от Договора за категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (ОВ L 336, 1999 г., стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 66).

система, функциониращи на етапа на търговия на дребно, без да се нарушава възможността да бъде забранено на член на системата да действа от неразрешено място на установяване (т. 53, 54, 56, 58 и 59 и диспозитива).

[Решение от 6 декември 2017 г., Coty Germany \(C-230/16, EU:C:2017:941\)](#)

Coty Germany продава в Германия луксозни козметични продукти. За да запази луксозния си имидж, то продава някои от марките си чрез селективна дистрибуторска мрежа, тоест с помощта на оторизирани дистрибутори. Обектите им за продажба трябва да отговарят на определени изисквания относно средата, оборудването и аранжирането. Освен това на оторизираните дистрибутори е разрешено да продават въпросните продукти по интернет, стига да използват собствена електронна витрина или платформи на трети, неоторизирани лица, когато участието на последните не е видимо за потребителите. За сметка на това изрично им се забранява онлайн продажбата на продуктите чрез платформи на трети лица, които действат по видим за потребителите начин.

Coty Germany сезира германските съдилища с иск срещу свой оторизиран дистрибутор, Parfümerie Akzente, на когото да бъде наложена забрана в изпълнение на посочената договорна клауза да продава продуктите на Coty, като използва платформата „amazon.de“. Тъй като изпитва съмнения относно законосъобразния характер на тази клауза с оглед на правото на конкуренция на Съюза, Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Висш областен съд Франкфурт на Майн, Германия) отправя запитване по въпроса до Съда.

Според Съда член 101, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че система за селективна дистрибуция, чиято цел е опазването на луксозния имидж на тези продукти, е в съответствие с тази разпоредба, стига изборът на търговците на дребно да се осъществява въз основа на обективни качествени критерии, определени по един и същ начин по отношение на всички потенциални търговци на дребно и прилагани по недискриминационен начин, и определените критерии да не отиват отвъд това, което е необходимо (т. 36; т. 1 от диспозитива).

Освен това член 4 от Регламент (ЕС) № 330/2010⁵² трябва да се тълкува в смисъл, че забраната, наложена на членовете на система за селективна дистрибуция на луксозни стоки, които действат на пазара като търговци на дребно, при продажбите в интернет да използват по видим за потребителите начин трети предприятия, не представлява ограничаване на клиентите по смисъла на член 4, буква б), нито ограничаване на пасивните продажби на крайните потребители по смисъла на член 4, буква в) от същия регламент (т. 69 и т. 3 от диспозитива).

⁵² Регламент (ЕС) № 330/2010 на Комисията от 20 април 2010 година за прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (ОВ L 102, 2010 г., стр. 1).

4. Онлайн продажба на лекарствени продукти и медицински средства

[Решение от 11 декември 2003 г. \(голям съст. ав\), Deutscher Apothekerverband \(C-322/01, EU:C:2003:664\)](#)⁵³

Страни в главното производство са Deutscher Apothekerverband eV, сдружение за защита на икономическите и социални професионални интереси на фармацевтите, и 0800 DocMorris NV, нидерландска аптека, установена в Нидерландия. Г-н Jacques Waterval е фармацевт и един от законните представители на DocMorris. От юни 2000 г. DocMorris и г-н Waterval поддържат уебсайт за продажба на лекарствени продукти на адрес в интернет www.0800DocMorris.com. Продават се лекарствени продукти, разрешени или в Германия, или в Нидерландия. Отпускането на този вид лекарствени продукти се извършва само при представяне на оригинално лекарско предписание. Apothekerverband оспорва пред Landgericht Frankfurt am Main (Областен съд Франкфурт на Майн, Германия) предлагането на лекарствени продукти по интернет и отпускането в рамките на презгранична продажба по пощата. Според него разпоредбите на германския закон за лекарствените продукти не позволяват извършването на подобна дейност. Областният съд отправя до Съда запитване дали подобни забрани нарушават принципа на свободно движение на стоките. На следващо място, ако е налице нарушение на член 28 ЕО, запитващата юрисдикция иска да установи дали разглежданата в главното производство германска правна уредба е необходима за ефективна закрила на живота и здравето на хората по смисъла на член 30 ЕО.

Съдът решава, че националната забрана представлява мярка с равностоен ефект по смисъла на член 28 ЕО. Тя засяга в по-голяма степен аптеките, установени извън националната територия, и може да затрудни достъпа до пазара на стоки с произход от други държави членки в по-голяма степен, отколкото до този на националните стоки.

Член 30 ЕО може да оправдае подобна национална забрана, стига тя да се отнася за лекарствени продукти по лекарско предписание. Действително, с оглед на рисковете, които могат да възникнат от използването на такива лекарствени продукти, е необходимо да има възможност автентичността на изготвяните от лекарите предписания да се проверява ефективно и отговорно, като по този начин се подсигури отпускането на лекарствения продукт или на самия клиент, или на лице, натоварено от него да го получи на място. За сметка на това не може да се прави позоваване на член 30 ЕО, за да се обоснове абсолютна забрана за продажба по пощата на лекарствени продукти (т. 68, 74, 76, 112, 119, 124 и 134; т. 1 от диспозитива).

Освен това член 88, параграф 1 от Директива 2001/83/ЕО⁵⁴ не допуска национална забрана за рекламиране на продажбата по пощата на лекарствени продукти, отпускани само от аптеки в съответната държава членка, доколкото тази забрана се отнася за лекарствени продукти, за които не се изисква лекарско предписание.

⁵³ Това решение е представено в Годишния доклад за 2003 г., стр. 26.

⁵⁴ Директива 2001/83/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 ноември 2001 година за утвърждаване на кодекс на Общността относно лекарствени продукти за хуманна употреба (ОВ L 311, 2001 г., стр. 67; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 3).

Действително член 88, параграф 2 от Директива 2011/83/ЕО, който допуска рекламиране на лекарствени продукти сред населението, за които не се изисква лекарско предписание, не може да се тълкува в смисъл, че изключва рекламата при продажби по пощата на лекарствени продукти поради твърдяната необходимост от физическо наличие на аптека (т. 143, 144 и 148; т. 2 от диспозитива).

Решение от 2 декември 2010 г., Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725)⁵⁵

Според унгарското законодателство, за търговията с контактни лещи се изисква специализиран магазин с минимална площ от 18 м² или отделено от работилницата помещение. Освен това при продажбата на тези стоки трябва да се ползват услугите на оптик или офталмолог, квалифициран в областта на контактните лещи. Унгарското дружество Ker-Optika обаче извършва търговия с контактни лещи чрез своя уебсайт. Унгарските здравни органи му налагат забрана за осъществяване на тази дейност. Ker-Optika обжалва по съдебен ред решението, с което му се налага забраната. Сезираният по спора Baranya megyei bíróság (Областен съд Барания, Унгария) отправя до Съда въпроса дали унгарската правна уредба е допустима с оглед на правото на Съюза.

Съдът отговаря, че националните правила за търговията с контактни лещи попадат в приложното поле на Директива 2000/31/ЕО⁵⁶, доколкото се отнасят до предлагането онлайн и сключването на договор по електронен път. За разлика от това, националните правила относно доставката на такива лещи не попадат в приложното поле на тази директива. Членове 34 ДФЕС и 36 ДФЕС, както и Директива 2000/31/ЕО трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която допуска търговията с контактни лещи само в специализирани магазини за медицински средства (т. 28, 31 и 77 и диспозитива).

Действително, правната уредба представлява мярка с равностоеен на количествено ограничение ефект, която е забранена по силата на член 34 ДФЕС, когато забраната се отнася до интернет продажба по пощата на контактни лещи и доставка по домовете на потребителите, пребиваващи на територията на страната, и лишава операторите от други държави членки от едно много ефикасно средство за търговия с тези стоки, с което значително затруднява достъпа на последните до пазара на съответната държава членка.

Националният законодател превишава границите на предоставената му свобода на преценка във връзка с нивото на закрила, което възнамерява да осигури на общественото здраве, и трябва да се счита, че тази правна уредба надхвърля необходимото за постигането на посочената цел. Целта може да бъде постигната с по-малко ограничителни мерки, които се изразяват в обуславянето от някои ограничения само на първата доставка на лещи и в предвиждането на задължение за заинтересованите икономически оператори да предоставят на разположение на клиента помощ от квалифициран оптик. По същите съображения посочената правна уредба не

⁵⁵ Това решение е представено в Годишния доклад за 2010 г., стр. 19.

⁵⁶ Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

може да се счита за пропорционална по отношение на целта за защита на общественото здраве по смисъла на член 3, параграф 4 от Директива 2000/31/ЕО (т. 58, 64, 74—76 и 78 и диспозитива).

Решение от 19 окт. окври 2016 г., Deutsche Parkinson Vereinigung (C-148/15, EU:C:2016:776)

Deutsche Parkinson Vereinigung, германска организация за взаимопомощ, чиято цел е да подобрява условията за живот на пациенти, страдащи от болестта на Паркинсон, договаря бонусна система с нидерландската аптека за поръчки по пощата „DocMorris“. Членове на организацията могат да се възползват от бонусната система при покупка на лекарствени продукти, предназначени за лечение на заболяването Паркинсон, за които се изисква лекарско предписание и се отпускат само от аптеки. Германско сдружение за борба с нелоялната конкуренция приема, че бонусната система нарушава германската правна уредба, която предвижда определяне на единна цена в аптеките за лекарствени продукти, отпускани по лекарско предписание.

Oberlandesgericht Düsseldorf (Върховен областен съд Дюселдорф, Германия) сезира Съда, за да установи дали определянето на единни цени е съвместимо със свободното движение на стоки.

Съдът постановява, че член 34 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че тази национална правна уредба представлява мярка с равностоен на количествено ограничение върху вноса ефект. Тази правна уредба засяга в по-голяма степен продажбата на лекарствени продукти, отпускани по лекарско предписание, от установени в други държави членки аптеки, отколкото продажбата на тези лекарствени продукти от установени на националната територия аптеки.

Действително традиционните аптеки са в състояние в по-голяма степен от аптеките за поръчка по пощата да предоставят индивидуални съвети на пациентите и да осигуряват снабдяването с лекарствени продукти при спешни случаи. Следва да се приеме, че ценовата конкуренция може да представлява по-съществен конкурентен параметър за последните.

Член 36 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба не може да бъде обоснована по съображения за закрила на здравето и живота на хората, доколкото тази правна уредба не е годна да постигне преследваните цели. Целта да се осигури сигурно и качествено снабдяване с лекарствени продукти на цялата територия на страната попада в рамките на член 36 ДФЕС. Такава правна уредба обаче може да бъде надлежно обоснована само ако е в състояние да гарантира осъществяването на преследваната легитимна цел и не надхвърля необходимото за нейното постигане.

В тази връзка засилената ценова конкуренция между аптеките би била благоприятна за равномерното снабдяване с лекарствени продукти и няма отрицателно въздействие върху извършването на някои дейности от общ интерес от традиционните аптеки като приготвянето на лекарствени продукти по лекарско предписание или поддържането на определен запас или асортимент от лекарствени продукти. Накрая, ценовата конкуренция би могла да е от полза за пациентите, доколкото тя евентуално би дала възможност

лекарствените продукти, отпускани по лекарско предписание, да се предлагат на по-благоприятни цени (т. 34, 38, 40, 43 и 46; т. 2 от диспозитива).

5. Хазартни игри

[Решение от 6 ноември 2003 г. \(голям съст ав\), Gambelli \(C-243/01, EU:C:2003:597\)](#)⁵⁷

Г-н Piergiorgio Gambelli и 137 други лица ръководят в Италия центрове за предаване на данни, които събират залагания върху резултатите от спортни състезания на територията на страната от името на английски организатор на залагания, с когото са свързани по интернет. Организаторът на залаганията, Stanley International Betting Ltd, извършва дейност в рамките на лицензия, предоставена от община Ливърпул съгласно английската правна уредба. В Италия тази дейност се осъществява само от държавата или нейни концесионери. За нарушения на това правило се предвижда наказателна отговорност до 1 година лишаване от свобода. Срещу г-н Gambelli е образувано наказателно производство. Той твърди, че италианските разпоредби са в разрез с общностните принципи на свобода на установяване и на свободно предоставяне на услуги. Tribunale di Ascoli Piceno (Районен съд Асколи Пичено, Италия), който разглежда делото, отправя до Съда запитване относно тълкуването на разпоредбите от Договора ЕО в тази област.

Съдът решава, че подобна национална правна уредба ограничава свободата на установяване и свободното предоставяне на услуги, предвидени съответно в членове 43 ЕО и 49 ЕО. За да бъде обосновано, ограничението трябва да произтича от императивни съображения от общ интерес, да е в състояние да гарантира осъществяването на преследваната цел, да не отива отвъд необходимото за нейното постигане и да се прилага недискриминационно.

В това отношение националните юрисдикции следва да проверят дали с оглед на конкретните условия за прилагане тази правна уредба действително отговаря на целите, които могат да я обосноват, и дали ограниченията, които налага, не изглеждат несъразмерни от гледна точка на тези цели.

Съдът решава също, че доколкото властите на държава членка подтикват и насърчават потребителите да участват в лотарии, хазартни игри или залагания, за да може държавният бюджет да се възползва от тях във финансово отношение, властите на тази държава не могат да се позоват на съображения от обществен ред във връзка с необходимостта от намаляване на възможностите за игри, за да обосноват мерки като разглежданите в главното производство (т. 65, 69, 72 и 76 и диспозитива).

⁵⁷ Това решение е представено в Годишния доклад за 2003 г., стр. 39.

Решение от 8 септ. юни 2009 г. (голям съст. ав), Liga Portuguesa и Bwin International (C-42/07, EU:C:2009:519)⁵⁸

Bwin, предприятие за онлайн игри със седалище в Гибралтар (Обединено кралство) без място на стопанска дейност в Португалия, предлага хазартни игри на уебсайт. Сървърите му се намират в Гибралтар и в Австрия. Liga, юридическо лице на частното право, което включва всички клубове, участващи в професионални футболни първенства в Португалия, променя наименованието си на Bwin Liga, тъй като предприятието става основен институционален спонсор на първа футболна дивизия в Португалия. Уебсайтът на Liga препраща към уебсайта на Bwin и съдържа връзка към него.

Ръководството на Отдела по игрите на Santa Casa приема решения, с които налага глоби на Liga и Bwin за разработването на колективни игри, от една страна, и от друга, заради рекламата на тези игри. Liga и Bwin подават пред Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto (Първоинстанционен наказателен съд Порто, Португалия) жалби за отмяна на посочените решения, като се позовават по-конкретно на членове 43 ЕО, 49 ЕО и 56 ЕО.

Съдът постановява, че когато национална мярка е свързана едновременно с няколко основни свободи, по принцип Съдът я разглежда с оглед само на една от тях, ако предвид обстоятелствата в конкретния случай се окаже, че другите свободи са напълно второстепенни по отношение на първата и могат да се свържат с нея (т. 47).

По-нататък той констатира, че подобна правна уредба води до ограничаване на свободното предоставяне на услуги, гарантирано с член 49 ЕО, като налага и ограничение на свободата на местните за съответната държава членка лица да се ползват посредством интернет от предлаганите в други държави членки услуги. Разглежданото ограничение обаче може да се приеме за обосновано с цел борба с измамите и престъпните прояви.

Секторът на предлаганите по интернет хазартни игри не е хармонизиран на общностно равнище. Следователно дадена държава членка може основателно да смята, че само законното предлагане по интернет на услуги от частен оператор в друга държава членка, в която той е установен, не би могло да се приеме за достатъчна гаранция за защита на потребителите в първата държава. Освен това поради липсата на пряк контакт между потребителя и оператора достъпните по интернет хазартни игри са свързани с различни по естеството си опасности, що се отнася до евентуалните измами. Също така не би могла да се изключи възможността определен оператор, който спонсорира някои спортни състезания, за които организира залагания, да се окаже в положение, позволяващо му да въздейства върху резултата от състезанията и по този начин да увеличи печалбите си. Член 49 ЕО допуска правна уредба на държава членка, с която се забранява на частни оператори, установени в други държави членки, в които законно предоставят аналогични услуги, да предлагат хазартни игри по интернет на територията на посочената държава членка (т. 53, 54 и 67—73 и диспозитива).

⁵⁸ Това решение е представено в Годишния доклад за 2009 г., стр. 28.

Решение от 22 юни 2017 г., Unibet International (C-49/16, EU:C:2017:491)

Малтийското дружество Unibet International организира онлайн хазартни игри. То притежава лицензи, издадени от няколко държави членки, и през 2014 г. предоставя услуги, свързани с хазартни игри, на уебсайтове на унгарски език, без да разполага с изискваната в Унгария лицензия. Унгарските органи, от една страна, временно забраняват достъпа от Унгария до уебсайтовете на Unibet, и от друга страна, налагат глоба на Unibet. Установените в други държави членки организатори на теория могат да получат лицензия, позволяваща организирането на онлайн хазартни игри, ако за предоставянето на такива услуги няма установен държавен монопол. На практика обаче се оказва, че нямат възможност да получат такава лицензия. При тази обстановка Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Съд по административни и трудовоправни спорове Будапеща, Унгария) иска от Съда да се установи дали разглежданата унгарска правна уредба е съвместима с принципа на свободно предоставяне на услуги.

Съдът постановява, че член 56 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национално законодателство, което установява концесионен режим за организиране на онлайн хазартни игри, ако същото съдържа дискриминационни норми по отношение на установени в други държави членки организатори или предвижда норми, които не са дискриминационни, но които се прилагат непрозрачно, така че да възпрепятстват или затруднят кандидатстването на установени в други държави членки оференти.

Норма, съгласно която организатори на хазартни игри с доказана надеждност би трябвало да са упражнявали за период от поне десет години дейност по организиране на хазартни игри на територията на тази държава членка, поставя в по-неблагоприятно положение организаторите на хазартни игри, установени в други държави членки. Само по себе си позоваването на цел от общ интерес не би могло да е достатъчно, за да обоснове такава разлика в третирането.

Националното задължение за извършване на дейност по организиране на хазартни игри за период от три години в държава членка не поставя в по-благоприятно положение организаторите, установени в приемащата държава членка, и би могло да се обоснове с цел от общ интерес. Важно е все пак разглежданите правни норми да се прилагат прозрачно по отношение на всички оференти. Не отговаря на посоченото изискване национална правна уредба, която не определя достатъчно точно установените от нея условия за упражняване на правомощията на министъра на икономиката в хода на такава процедура, както и техническите условия, които организаторите на хазартни игри трябва да изпълняват, когато подават оферта (т. 44—48; т. 1 от диспозитива).

Член 56 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска санкции, наложени поради нарушение на национално законодателство, което установява концесионен и лицензионен режим за организиране на хазартни игри, ако се окаже, че такава национално законодателство противоречи на този член. (т. 51; т. 2 от диспозитива).

6. Споделена икономика

[Решение от 20 декември 2017 г. \(голям съст. ав\), Asociación Profesional Élite Taxi \(C-434/15, EU:C:2017:981\)](#)⁵⁹

Електронната платформа Uber предоставя чрез приложение платена услуга, позволяваща да се осъществи връзка с непрофесионални шофьори, които използват собствените си превозни средства. През 2014 г. професионална организация на таксиметрови шофьори в град Барселона (Испания) предявява иск пред Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Barcelona (Търговски съд № 3 на Барселона, Испания). Според нея дейността на Uber представлява заблуждаваща търговска практика и нелоялна конкуренция. Търговският съд счита за необходимо да провери дали Uber трябва предварително да разполага с административно разрешение. Ако услугата се обхваща от директивата относно услугите на вътрешния пазар⁶⁰ или от Директива 98/34/ЕО⁶¹, дейността на Uber не може да се счита за нелоялна търговска практика.

Съдът решава, че въпросите на запитващата юрисдикция се отнасят до правната квалификация на разглежданата услуга и поради това е компетентен да ги разгледа (т. 20 и 21).

В този смисъл подобна услуга би могла да се квалифицира като „услуга на информационното общество“ по смисъла на член 1, точка 2 от Директива 98/34/ЕО, към който препраща член 2, буква а) от Директива 2000/31/ЕО. Това е услуга, „нормално предоставяна срещу възнаграждение, от разстояние, чрез електронно средство и по индивидуална молба на получателя на услугите“.

Тази услуга не се свежда до посредническа услуга, състояща се в свързване посредством приложение за смартфон на непрофесионален шофьор, използващ собственото си превозно средство, с лице, желаещо да ползва градски превоз. Всъщност в положение като разглежданото от запитващата юрисдикция доставчикът същевременно предлага услуги по градски превоз, до които предоставя достъп чрез приложението, като организира и тяхното общо функциониране.

Без приложението шофьорите не биха извършвали транспортни услуги, а пътниците не биха прибягвали до услугите на посочените шофьори. Нещо повече, Uber упражнява решаващо влияние върху условията на предоставяне на услугата от такива шофьори и определя посредством едноименното приложение най-малко максималната цена на курса, събира я от клиента и след това плаща част от нея на непрофесионалния шофьор на превозното средство. Освен това то упражнява определен контрол по отношение на качеството на превозните средства и на техните шофьори, както и по отношение на

⁵⁹ Това решение е представено в Годишния доклад за 2017 г., стр. 39.

⁶⁰ Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, 2006 г., стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 58, стр. 50).

⁶¹ Директива 98/34/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 204, 1998 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 207).

поведението на последните, който може евентуално да доведе до изключването им. Разглежданата посредническа услуга следователно трябва да се счита за „услуга в областта на транспорта“ по смисъла на член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123/ЕО и поради това да бъде изключена от приложното поле на посочената директива (т. 35, 37—40, 42 и 43).

[Решение от 10 април 2018 г. \(голям съст. ав\), Uber France \(C-320/16, EU:C:2018:221\)](#)

Срещу френското дружество Uber France, което предлага услуга, наречена „UberPop“, чрез която посредством приложение за смартфон свързва непрофесионални шофьори, които използват собствените си превозни средства, с лица, желаещи да ползват градски превоз, е образувано наказателно производство заради организирането на тази услуга. То твърди, че френското законодателство, на основание, на което се осъществява преследването срещу него, съставлява технически регламент за услуга на информационното общество по смисъла на директивата за техническите стандарти и регламенти⁶². Тази директива изисква от държавите членки да уведомяват Комисията за всички проектозаконови и проекти за регламенти, установяващи технически регламенти за стоки и услуги на информационното общество. В случая френските органи не са уведомили Комисията за разглежданото наказателно законодателство преди неговото приемане. Разглеждащият делото Tribunal de grande instance de Lille (Окръжен съд Лил, Франция) се обръща към Съда по въпроса дали френските органи са били задължени да уведомят предварително Комисията за проектозакона.

Съдът постановява, че член 1 от Директива 98/34/ЕО, изменена с Директива 98/48/ЕО, и член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123/ЕО трябва да се тълкуват в смисъл, че национална правна уредба, която предвижда наказателноправна санкция за организирането на такава система, се отнася до „услуга в областта на транспорта“, тъй като се прилага към посредническа услуга, която се предоставя посредством приложение за смартфон и е неразделна част от една обща услуга, чийто главен компонент е транспортната услуга. Такава услуга е изключена от приложното поле на тези директиви (т. 27 и диспозитива).

Съдът напомня, че по дело Asociación Profesional Élite Taxi, C-434/15 (вж. по-горе), е постановил, че услугата UberPop попада в областта на транспорта и не представлява услуга на информационното общество по смисъла на Директива 98/34. Според Съда услугата UberPop, предлагана във Франция, по същество е идентична с предоставяната в Испания. Поради това френските власти не са били задължени да уведомят предварително Комисията за разглеждания проект за наказателен закон.

⁶² Директива 98/34/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 204, 1998 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 207).

7. ДДС

Решения от 5 март 2015 г., Комисия/Франция и Комисия/Люксембург (C-479/13 и C-502/13, EU:C:2015:141 и EU:C:2015:143)

Във Франция и Люксембург доставката на електронни книги се облага с данък върху добавената стойност (ДДС) с намалена ставка. Затова след 1 януари 2012 г. Франция и Люксембург прилагат ставка на ДДС в размер съответно на 5,5 % и 3 % за доставката на електронни (или дигитални) книги.

Разглежданите по делата електронни книги обхващат книгите в електронен формат, доставяни възмездно чрез изтегляне или излъчване в реално време („streaming“) от уебсайт, които могат да бъдат разглеждани на компютър, смартфон, четец за електронни книги или каквато и да е друга четяща система. Европейската комисия иска от Съда да установи, че като прилагат намалена ставка на ДДС за доставките на електронни книги, Франция и Люксембург не са изпълнили задълженията си по Директивата за ДДС⁶³.

Съдът постановява, че държава членка, която прилага намалена ставка на ДДС за доставките на дигитални или електронни книги, не е изпълнила задълженията си по членове 96 и 98 от Директива 2006/112/ЕО и Регламент (ЕС) № 282/2011⁶⁴.

Всъщност от текста на точка 6 от приложение III към Директива 2006/112/ЕО следва, че намалената ставка на ДДС е приложима към доставката на книги върху физически носител. Макар електронната книга да се нуждае от физически носител, като например компютър, за да бъде прочетена, такъв носител не е включен в доставката на електронните книги. Освен това, както следва от член 98, параграф 2, втора алинея от тази директива, законодателят на Съюза е решил да изключи всяка възможност за прилагане на намалена ставка на ДДС за услугите, извършвани по електронен път. Доставката на електронни книги обаче представлява такава услуга, след като не може да се разглежда като доставка на стоки по смисъла на член 14, параграф 1 от посочената директива поради невъзможността електронната книга да се квалифицира като материална вещ. Същевременно доставката на електронни книги отговаря на определението за услуги, извършвани по електронен път, което се съдържа в член 7, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 282/2011.

Това тълкуване не се поставя под въпрос от принципа на данъчен неутралитет, защото този принцип не позволява да се разшири приложното поле на намалените ставки на ДДС при липсата на недвусмислена разпоредба (т. 27, 28, 33—36, 42, 43 и 46 и диспозитива).

⁶³ Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7).

⁶⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) № 282/2011 на Съвета от 15 март 2011 година за установяване на мерки за прилагане на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 77, 2011 г., стр. 1).

[Решение от 7 март 2017 г. \(голям съст. ав\), RPO \(C-390/15, EU:C:2017:174\)](#)⁶⁵

В съответствие с Директивата за ДДС⁶⁶ държавите членки могат да прилагат намалена ставка на ДДС за печатни публикации, например книги, вестници и периодика. За сметка на това електронните публикации подлежат на облагане с ДДС по стандартната ставка с изключение на електронните книги, доставяни на физически носител (напр. компакт-диск). Сезиран от полския омбудсман, Trybunał Konstytucyjny (Конституционен съд, Полша) изпитва съмнения относно действителността на тази разлика в данъчното облагане. Той се обръща към Съда със запитване, от една страна, дали тази разлика в данъчното облагане е съвместима с принципа на равно третиране, и от друга страна, дали Европейският парламент е участвал в достатъчна степен в законодателния процес.

Според Съда задължението за консултиране с Парламента в хода на законодателната процедура в предвидените в Договора случаи предполага той да бъде консултиран отново, когато окончателно приетият текст като цяло се различава по самата си същност от този, по който вече е извършена консултация с Парламента, освен ако измененията по същество съответстват на желание, изразено от самия Парламент.

Следва да се констатира, че текстът на точка 6 от приложение III към изменената Директива 2006/112/ЕО е просто редакционно опростяване на текста от предложението за директива, чиято същност е запазена изцяло (т. 26, 30—32, 34 и 36).

Освен това при разглеждането на преюдициалните въпроси не се установяват никакви обстоятелства, които да засягат валидността на точка 6 от приложение III към Директива 2006/112/ЕО или на член 98, параграф 2 от тази директива във връзка с точка 6 от приложение III към нея.

Следва да се констатира, че при доставката на електронни книги на всякакъв физически носител, от една страна, и при тяхната доставка по електронен път, от друга страна, са налице сходни положения. Следва да се приеме, че тези разпоредби установяват различно третиране по отношение на две положения, които са сходни от гледна точка на целта, преследвана от законодателя на Съюза. Принципът на равно третиране не е нарушен, ако при констатирана разлика в третирането същата е надлежно обоснована. Тя е обоснована, когато има отношение към законно допустима цел, преследвана с мярката, от която произтича разликата в третирането, и е пропорционална на тази цел.

Разбира се, в този контекст при приемането на данъчна мярка законодателят на Съюза трябва да направи политически, икономически и социален избор и да степенува противоречиви интереси или да извърши сложни преценки. Ето защо във връзка с това следва да му се признае широко право на преценка, така че съдебният контрол трябва да се свежда до проверка за наличие на явна грешка. Всъщност от обясненията на Съвета и Комисията следва, че е счетено за необходимо за предоставяните по електронен път

⁶⁵ Това решение е представено в Годишния доклад за 2017 г., стр. 24.

⁶⁶ Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7) в редакцията след измененията с Директива 2009/47/ЕО на Съвета от 5 май 2009 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на намалените ставки на данъка върху добавената стойност (ОВ L 116, 2009 г., стр. 18).

услуги да бъдат предвидени ясни, прости и еднообразни правила, така че ставката на ДДС, приложима към тези услуги, да може да бъде определена със сигурност, с което да се улеснят плащането на този данък от данъчнозадължените лица и събирането му от националните данъчни администрации. В това отношение възможността да се прилага намалена ставка на ДДС по отношение на доставката на електронни книги по електронен път би засегнало цялостната съгласуваност на мярката, която законодателят на Съюза е пожелал да въведе (т. 41, 42, 49, 51—54, 57, 59, 60, 66, 70 и 72 и диспозитива).